

KAUṢĪTAKI BRĀHMAṆA UPANIṢAD (TRADUCERE ADNOTATĂ)

Ovidiu Nedu *

KAUṢĪTAKI BRĀHMAṆA UPANIṢAD (ANNOTATED TRANSLATION)

Rezumat. *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad este unul dintre cele mai vechi texte Upaniṣad, redactat în proză, dar incluzând numeroase pasaje citate din literatura vedică, acestea fiind în general în versuri. Textul este divizat în patru capitole.*

Primul capitol are ca temă escatologia brahmană. Discută despre soarta postumă a sufletului, care o poate lua fie pe Pitryāna („calea taților”), continuându-și astfel transmigrația prin Univers, fie pe Devayāna („calea zeilor”). Devayāna este urmată de aceia care l-au realizat pe Brahman și, ca urmare, sunt eliberați din Univers, urmând ca, la moarte, să se reabsoarbă în sursa lor ontologică (Brahman, realitatea ultimă).

Celelalte trei capitole expun o perspectivă vitalistă cu privire la Univers. Esența întregului Univers este totuna cu esența vieții, adică suflul (prāṇa). Principiul vieții este titodată principiu universal; în ultimă instanță, totul se reduce la viață, la suflu. În felul acesta, viața devine realitatea ultimă, principiu universal.

Cuvinte cheie: *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad, Upaniṣad, Veda, brahmanism, religie indiană, sanskrit, vitalism, suflu (prāṇa).*

Abstract. *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad is one of the oldest Upaniṣads, written in prose, but including many quotations from the Vedic literature, which are generally in verses. The text is divided into four chapters.*

The first one deals with Brahmanic eschatology. It discusses the post-mortem fate of the soul, which can be either Pitryāna (“the path of the fathers”), through which the soul continues its transmigration

* Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, ovidiushunya@yahoo.co.in

through the Universe, either Devayāna (“the path of the gods”). Devayāna is followed by those who reached the comprehension of Brahman and hence are liberated from the Universe, at their death returning to their ontological source, Brahman, the absolute reality.

The remaining three chapters expose a vitalist view of the Universe. The essence of the entire Universe is none else but the essence of life, namely breath (prāṇa). The principle of life is the principle of everything; ultimately, everything reduces to life, to breath. Hence, life becomes the absolute reality, the all-encompassing principle.

Keywords: *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad, Upaniṣad, Veda, Brahmanism, Indian religion, Sanskrit, vitalism, breath (prāṇa).*

Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad este unul dintre cele mai vechi texte Upaniṣad, aparținând primei perioade din istoria acestor scrieri, cele a textelor scrise în proză. Aparține școlii Kauṣītakin a Ṛg-Vedei. Textul conține patru capitole, dintre care primul expune o schemă escatologică, următoarele trei prezentând o temă clasică din upaniṣade și anume identificarea suflului (prāṇa) și a conștiinței (prajñā) drept principiu al Universului (Brahman).

În primul capitol este discutată soarta postumă a sufletului; totodată, se oferă o descriere metaforică a disoluției în Brahman a celui eliberat prin cunoșterea de sine. Metafora la care se face apel este cea a accederii la o „lume a lui Brahman” (brahmaloka), constituită din cele mai înalte valori cunoscute în mediul religios în care a fost elaborat textul. Cânturile vedice (sāman) reprezintă componente importante ale acestei lumi, simbol al realității ultime.

Capitolele II-IV expun o teorie vitalist-organică cu privire la Univers, considerat drept o entitate animată de un principiu – suflu vital (prāṇa); la toate nivelurile sale, începând cu cel cosmic și până la cel uman, Universul reprezintă viață, suflu vital manifestat sub diferite forme. Manifestarea suflului începe prin proiectarea componentelor ființei umane și se continuă prin proiectarea, la nivel macrocosmic, a elementelor Universului.

Suflul dobândește astfel un sens metafizic, de principiu a tot ceea ce există, suflul respirator fiind doar manifestarea sa în plan biologic. Tocmai într-o constatare biologică, extrapolată ulterior la nivel cosmic, își are originea această teză metafizică. Constatarea faptului că respirația (în sanscrită, prāṇa) reprezintă cel mai important proces al corpului, cel care

conferă viață corpului, a condus la identificarea suflului respiratoriu cu principiul vital. Și, întrucât pentru autorii upanișadelor Universul reprezintă doar o expansiune cosmică a individului, suflul vital a ajuns să fie postulat drept principiu universal.

Deși în mai puține paragrafe, textul afirmă și un anumit statut principial al conștiinței (*prajñā*), care, la fel ca și suflul, se diversifică în multitudinea elementelor componente ale personalității umane, respectiv ale Cosmosului. Universul devine astfel un organism viu și totodată conștient, expansiunea unei vieți conștiente, care își găsește ipostazieri particulare la nivelul indivizilor umani.

Dată fiind vechimea deosebită a scrierii, există numeroase pasaje ce conțin indicații privitoare la executarea a diverse sacrificii sau ritualuri vedice. În general, am explicat doar minimal aceste pasaje întrucât nu interpretarea ritualurilor și a mitologiei vedice reprezintă scopul principal al scrierii.

Śaṅkara Ācārya nu a scris nici un comentariu la *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad*, însă există un comentariu clasic al textului și anume, cel al lui Śaṅkarānanda.

Traducerea a fost efectuată după textul sanskrit editat de S. Radhakrishnan în *The Principal Upaniṣads*, Londra, 1953, pp. 751-792. Textul editat de Radhakrishnan, în transliterare latină, are o punctuație și o ortografiere atipică. Nu există semne de final de propoziție, care sunt de găsit în scrierea sanskrită, însă Radhakrishnan introduce semne de punctuație latine, cum ar fi virgula sau punctul și virgula. De asemenea, textul separă unele cuvinte prin cratimă, sistem ortografic necunoscut redactării sanskrite.

Există și alte ediții sanskrite ale lucrării, însă, deși structura textului este aceeași, ele prezintă diferențe mari față de versiunea lui Radhakrishnan, la nivel terminologic. Adeseori, edițiile diferite utilizează termeni sinonimi sau prezintă numeroasele enumerări sau repetiții din text în altă ordine.

În realizarea traducerii au mai fost utilizate traducerile în engleză ale lui Olivelle, 1988, 324-362; Hume, 1921, 302-334; Muller, 1879, 271-310; Cowell, 1861, 145-172. De asemenea, a fost consultată traducerea italiană a lui Casa, 1976, 313-338, și cea în hindi a lui Paṇḍit Śrīrām Śarmā Ācārya, 1998.

Pentru a conferi un maxim de transparență traducerii, am dat echivalentele sanskrite pentru majoritatea cuvintelor din texte; excepție fac termenii cu funcție preponderent gramaticală (pronume, unele adverbe, conjuncții), în cazul cărora o echivalare precisă nici nu este cu putință. Uneori, atunci când a existat un paralelism rezonabil între

structura gramaticală a textului sanskrit și a celui românesc, am dat echivalentele chiar și pentru astfel de termeni (*evam, tathā, yathā, atah, sadā, kaścid* etc.), chiar dacă încărcătura lor semantică nu este foarte bogată.

În cazul echivalentelor sanskrite a fost dată, de regulă, rădăcina și nu formele declinate sau conjugate.

Totuși, în cazul unor termeni cum ar fi participiile (trecute sau prezente, în special prezente medii), s-a dat forma ca atare, întrucât astfel de morfeme funcționează ele însele ca rădăcini nominale ce suferă declinare. De asemenea, au fost date formele verbale simple, lipsite de o flexiune complexă, cum ar fi gerundivele, infinitivele, absolutele/gerunziile. Tot în cazul verbelor, au fost semnalate în notă formele mai rare, cum ar fi intensivele sau deziderativele. Nu am semnalat cauzativele, întrucât acestea sunt mai frecvente.

Termenii suplișiți în versiunea română a textului au fost plasați în paranteze pătrate.

KAUṢĪTAKI BRĀHMAṆA UPANIṢAD

I.1. Citra Gāṅgyāyani l-a ales (*vr*) pe Āruṇi ca cel ce urma să efectueze un sacrificiu (*yakṣyamāna*). El l-a trimis pe fiul (*putra*) [său], Śvetaketu, [spunându-i]:

„Efectuează tu sacrificul (*yaj*)!”

Pe el, când a venit (*abhyāgata*), [Citra Gāṅgyāyani] l-a întrebat (*praś*) astfel:

„[Tu] ești fiul (*putra*) lui Gautama. [Există] în lume (*loka*) un [loc] ascuns (*samvṛta*) în care să mă așezi (*dhā*) pe mine? Sau [există] în lume (*loka*) o altă cale (*adhvān*) pe care să mă așezi (*dhā*) [pe mine]?”¹

El, [Śvetaketu], a spus (*vac*) astfel:

„Eu nu cunosc (*vid*) aceasta. Însă îl voi întreba (*praś*) pe învățător (*ācārya*).”

Apropiindu-se (*ā-sad*) de tatăl (*pitṛ*) [său], el îl întreabă (*praś*):

¹ Textul sanskrit al acestui pasaj este foarte confuz.

Muller, 1879, 271, interpretează ultima propoziție a întrebării lui Citra Gāṅgyāyani astfel: „or is it the other way, and are you going to place me in the world to which it (the other way) leads?”. O traducere aproximativ identică cu aceasta dau Hume, 1921, 302; Radhakrishnan, 1953, 753 și Cowell, 1861, 145. Olivelle, 1998, 327 dă o variantă încă și mai diferită: „...or does it have another road? I fear that you will place me in a false world.”.

„[El] m-a întrebat [astfel]; cum (*katham*) să răspund (*prati-brū*)?”

[Tatăl] i-a spus (*vac*):

„Nici eu nu știu (*vid*) acest [lucru]. Vom stăpâni (*hr*) [acea învățătură] care ni se dă (*dā*) de către ceilalți (*para*) numai studiind (*adhītya*) noi înșine (*svādhyāya*) în locuința [lui Citra Gāṅgyāyani].² Vino (*i*), să mergem (*gam*) amândoi [acolo]!”³

El s-a întors (*prati-kram*) la Citra Gāṅgyāyani cu combustibil în mână (*samitpāni*)⁴, [întrebându-l] astfel:

„[Pot să] vin (*upa-ā-i*)⁵ [ca discipol la tine]?”

[Citra Gāṅgyāyani] i-a spus (*vac*) lui:

„Îl meriți (*arh*) pe Brahman, Gautama, [tu], care nu ți-ai urmat (*upa-gā*) orgoliul (*māna*). Vino (*i*), te voi face să cunoști (*jñā*)!”

² Textul sanskrit al acestei propoziții este ușor confuz iar sensul său încă și mai confuz. Probabil că Āruṇi îi propune fiului său să ajungă, prin studiu individual (*svādhyāya*) efectuat în locuința învățătorului, la acea cunoaștere care altfel pare să poată fi dobândită doar de la alții. Textul conține un greu de elucidat „*sadasi*”, tradus prin „locuința”. Termenul reprezintă, cel mai probabil, un derivat al rădăcinii „*sad*” – „a sta”, la locativ. De asemenea, propoziția conține o reduplicare semantică, „*vayam svādhyāyam adhītya*” având, literal, sensul de „noi (*vayam*), studiind (*adhītya*) studiu individual (*svādhyāyam*)”. Muller, 1879, 273 și Radhakrishnan, 1953, 753, interpretează afirmația la fel ca noi. Hume, 1921, 302, interpretează „*pare*” ca având sensul de „cei superiori nouă” („our betters”), situație care îi conferă un sens clar afirmației („Let us pursue Veda-study (*svādhyāya*) at [his] residence, and get what our betters give.”). Cowell, 1861, 145 merge încă și mai departe și traduce: „We will go to his house and read the Veda there and gain this knowledge from him; since others give to us (he too will not deny us).” Olivelle, 1998, 327, traduce pasajul foarte liber, ca „Within the very sacrificial arena let us, after we have performed our vedic recitation, receive what outsiders may give us”.

³ Neputința celor doi brahmani, Āruṇi și Śvetaketu, de a răspunde la o întrebare de alt tip decât cele referitoare la regulile și la maniera în care trebuiau aduse jertfele este o situație frecvent întâlnită în upanișade. Tendința acestor texte este de a condamna practica ritualică a brahmanilor și de a propune, în locul ei, o învățătură ezoterică, cu conținut mistic și filosofic. O astfel de învățătură nu era însă stăpânită de brahmani, de clerul oficial, a căror cunoaștere se limita la regulile de îndeplinire a sacrificiilor.

⁴ „*Samitpāni*” – idiom al cărui sens literal este acela de „cu război/conflict în mână”.

Procedura cerea ca, atunci când cineva vroia să intre ca discipol la un învățător, aspirantul să vină cu daruri și cu combustibil, care, ulterior, va fi folosit la aprinderea focului sacrificial.

⁵ „*Upa-ā-i*” – literal, „a se apropia de”. La fel ca în cazul cuvântului *upaniṣad*, ideea de discipolat este transmisă printr-o rădăcină al cărei sens de bază este cel de apropiere fizică.

Escatologia brahmană⁶

I.2. El a spus (*vac*):

Aceia care pleacă (*pra-i*) din această lume (*loka*) se duc (*gam*) cu toții (*sarva*) în Lună (*candramas*). [Luna] plină (*pūrva pakṣa*)⁷ le întărește (*ā-pyā*) suflul (*prāṇa*)⁸ iar cealaltă [Lună] (*apara pakṣa*)⁹ îi face să se nască (*pra-jan*) [din nou]. Cu adevărat, [Luna] este poarta (*dvāra*) către lumea (*loka*) paradisului (*svarga*). Aceluia care răspunde (*prati-brū*) Lunii (*candramas*), aceluia [ea] îi dă drumul (*ati-srj*).

În continuare, acela care nu răspunde (*prati-ah*), acela, devenind (*bhūtvā*) ploaie (*vr̥ṣṭi*), este vărsat (*vr̥ṣ*) aici (*iha*), [pe Pământ]. Aici (*iha*), el [renaște] fie ca vierme (*kīṭa*), fie ca pasăre (*pataṅga*), fie ca pește (*matsya*), fie ca insectă (*śakuni*), fie ca leu (*siṃha*), fie ca porc mistreț (*varāha*), fie ca șarpe (*paraśvan*), fie ca tigrul (*śārdūla*), fie ca om (*puruṣa*), fie ca altceva (*anya*). Renaște (*prati-ā-jan*) în orice condiție (*sthāna*), în conformitate (*yathā*) cu faptele (*karma*) [sale], în conformitate (*yathā*) cu cunoașterea (*vidyā*) [sa].

Ajuns (*āgata*) [în Lună], el este întrebat (*praś*) astfel:

„Cine (*kah*) ești (*as*) tu?”

⁶ Escatologia brahmană susținea că, după moarte, există două căi pe care le putea îmbrățișa sufletul (*jīva*): *Devayāna* (calea zeilor) și *Pitryāna* (calea taților). Pe *Devayāna* merg sufletele celor care dețin cunoașterea lui Brahman și care astfel sunt eliberați. Ei se vor duce, în mod ireversibil, către Brahman, în cazul lor transmigația încetând definitiv. Cealaltă alternativă este *Pitryāna* (calea taților) – calea celor ce nu au obținut eliberarea prin cunoaștere și care se vor întoarce în lume. Numele acestei căi este datorat faptului că primul trup în care există un suflet pe parcursul unei existențe terestre este trupul tatălui său. Ulterior, tatăl îl va plasa într-o femeie și abia după 12-13 luni (probabil că este vorba despre perioada pe care un copil o petrece în pântecele mamei, perioadă calculată însă după un calendar lunar) de stat în trupul femeii, sufletul își începe existența într-un trup propriu. Înainte de a porni pe calea zeilor (*devayāna*) sau pe calea taților (*pitryāna*), sufletele se duc mai întâi în Lună, iar de aici sunt trimise fie spre Brahman, fie înapoi pe Pământ. Ceea ce decide calea pe care o va urma un suflet este cunoașterea de sine, capacitatea de a răspunde în mod corect la întrebarea „Cine ești tu?”. Răspunsul pe care trebuie să îl dea pentru a fi eliberat din ciclul transmigației este în spiritul teoriilor monist-panteiste din upanișade. El trebuie să se identifice cu cel care pune întrebarea, trebuie astfel să recunoască drept iluzorie orice diferențiere între ființe.

⁷ „*Pūrva pakṣa*” – literal, „forma/parte plină”.

⁸ Întărirea suflului se referă, probabil, la faptul că cei ce au obținut cunoașterea de sine și astfel s-au recunoscut ca fiind identici cu Brahman (identificat, în acest text, cu suflul, cu principiul vitalității cosmic-biologice), odată ajunși pe Lună, nu se mai întorc pe Pământ, ci își desăvârșesc această identitate cu suflul („*teṣām prāṇaiḥ ... āpyāyate*” – „suflul lor ... este întărit”) prin disoluția ultimă în suflu, în vitalitatea universală.

⁹ „*Apara pakṣa*” – literal, „cealaltă parte/formă”.

[El] trebuie să-i răspundă (*prati-brū*):¹⁰

„Anotimpurile (*ṛtu*) au produs (*ābhṛta*) sămânța (*retas*) din cel cu discernământ (*vicakṣaṇa*), din cele cincisprezece origini (*prasūta*) ale taților (*pitṛ*). M-au așezat (*īr*) într-un bărbat (*pumṣ*) viril (*karṭṛ*)¹¹ și, prin [acest] bărbat (*pumṣ*) viril (*karṭṛ*), m-au turnat (*ni-sic*) într-o mamă (*mātr*). Nașterea (*jāya*) mea a avut loc născându-mă (*upajāyamāna*) după douăsprezece-treisprezece luni (*upamāsa*), prin [acțiunea] unui tată (*pitṛ*), cu douăsprezece-treisprezece [luni mai înainte].

Eu cunosc (*vid*) acestea (*tad*) și tot eu cunosc (*vid*) și pe cele opuse acestora (*pratitad*).¹²

[Voi], anotimpurilor (*ṛtu*), purtați-mă (*ā-bhr*) spre nemurire (*amartya*) prin mijlocirea acestui adevăr (*satya*), prin mijlocirea acestei asceze (*tapas*). [Eu] sunt anotimpul (*ṛtu*), sunt cel apropiat anotimpurilor (*ā-ṛtu*)¹³.”

„Cine ești (*as*) [tu]?”

„Sunt [cine ești] și tu (*tvam asmi*)” - astfel [răspunde el].

[Atunci], el este eliberat (*ati-srj*).

Disoluția în Brahman descrisă metaforic ca intrare în „lumea lui Brahman (*brahmaloka*)”¹⁴

I.3. El, intrând (*āpadya*) pe această cale (*panthāna*) ce conduce la zei (*devayāna*), ajunge (*ā-gam*) în lumea (*loka*) lui Agni, în lumea (*loka*) lui Vāyu, în lumea (*loka*) lui Varuṇa, în lumea (*loka*) lui Indra, în lumea (*loka*) lui Prajāpati, în lumea (*loka*) lui Brahman. Acestei lumi (*loka*) îi aparțin lacul (*hrada*) Āra, momentele (*muhūrta*) Yeṣṭiha, râul (*nadī*) Vijarā, copacul (*vrkṣa*) Ilya, așezarea (*saṁsthāna*) Sāljya, locul (*āyatana*) Aparājita, cei doi

¹⁰ Pasajele care urmează reprezintă citate din literatura vedică, redactate în idiomul vedic, destul de confuz în multe porțiuni.

¹¹ „*Karṭṛ*” – literal, „agent”, „activ”, „actant”.

¹² A cunoaște deopotrivă un lucru cât și negația acestuia înseamnă a transcende cunoașterea duală, a nu adera nici la o anumită concepție, nici la negația acesteia.

¹³ „*Ā-ṛtu*” – literal, „cătore anotimp”, sintagmă ciudată, greu de interpretat.

¹⁴ Disoluția în Brahman, realitatea ultimă, realizată de aceia care dețin cunoașterea de sine este descrisă, în mod metaforic, ca o intrare în „lumea lui Brahman” (*brahmaloka*), trecând prin câteva niveluri intermediare de ființare. Acest mod de a discuta despre realitatea ultimă este frecvent întâlnit în upanișade și, în genere, în religii, care preferă să înfățișeze realitatea ultimă în termeni concreți, folosiți cu rol metaforic. Această abordare are o mai mare forță de sugestie decât limbajul filosofic sobru care, de regulă, nu poate decât să își recunoască incapacitatea de a accede la nivelul ontologic intenționat. Tot în această tendință se înscriu și frecvențele exprimări teiste din upanișade, care adeseori discută despre realitatea ultimă, Brahman, în termeni personali, identificând-o, în mod metaforic, cu diferite zeități din panteonul vedic.

paznici (*gopa*) ai porții (*dvāra*) - Indra și Prajāpati, sala (*pramita*) Vibhu, tronul (*āsandī*) Vicakṣaṇa, patul (*paryāṅka*) Amitaujas, îndrăgita (*priya*) Mānasī și perechea (*pratirūpa*) ei, Cakṣuṣī, purtând (*ā-dā*) flori (*puṣpa*).¹⁵ [Ele] au întretesut (*ā-vā*) lumile (*jagat*), mamele (*ambā*), doicile (*ambāyavī*), zânele (*apsaras*) și izvoarele (*ambā*) râurilor (*nadī*).¹⁶ La acestea vine (*ā-gam*) cel care cunoaște (*vid*) astfel (*itthaṃ*). Către el aleargă (*abhi-dhāv*) Brahmā [vorbindu-i] astfel:

„Datorită gloriei (*yaśas*) mele acesta a ajuns (*pra-āp*) la râul (*nadī*) Vijarā. El nu va mai îmbătrâni (*jīr*).“

I.4. Cinci sute (*śata*) de zâne (*apsaras*) se îndreaptă (*prati-i*) către el, o sută (*śata*) [având] fructe (*phala*) în mâini (*hasta*), o sută (*śata*) [având] uleiuri (*āñjana*) în mâini (*hasta*), o sută (*śata*) [având] ghirlande (*mālya*) în mâini (*hasta*), o sută (*śata*) [având] pânzeturii (*vāsa*) în mâini (*hasta*), o sută (*śata*) [având] pudre (*cūrṇa*) în mâini (*hasta*). [Ele] îl împodobesc (*alañ-kr*) cu podoabele (*alañkāra*) lui Brahman.

El, cunoscătorul (*vidvas*) lui Brahman, fiind împodobit (*alañkrta*) cu podoabele (*alañkāra*) lui Brahman, înaintează (*abhi-pra-i*) către Brahman.

Ajunge (*ā-gam*) la lacul (*hrada*) Āra și îl traversează (*ati-i*) cu ajutorul minții (*manas*). Ajungând (*itvā*) la el, cei a căror cunoaștere este duală (*saṃprativid*)¹⁷ se scufundă (*majj*).

Ajunge (*ā-gam*) la momentele (*muhūrta*) Yeṣṭiha și ele se îndepărtează de el zburând (*apa-dru*).

El ajunge (*ā-gam*) la râul (*nadī*) Vijarā și îl traversează (*ati-i*) cu mintea (*manas*).

El își scutură (*dhu*) atât faptele sale bune (*sukṛta*) cât și pe cele rele (*duṣkṛta*). Semenii (*jñāti*)¹⁸ care-i sunt dragi (*priya*) urmează (*upa-i*) faptele [sale] bune (*sukṛta*); cei care nu-i sunt dragi (*apriya*) [urmează] faptele [sale] rele (*duṣkṛta*).

¹⁵ Numele componentelor lumii lui Brahman au, în câteva cazuri, o semnificație destul de sugestivă; astfel, „Yeṣṭiha” înseamnă „rapid”, „care se mișcă repede”, numele fiind relevant pentru niște unități temporale. „Vijarā” înseamnă „lipsit de bătrânețe/decădere”, ideea avută în vedere fiind probabil aceea că este un râu veșnic curgător, care nu seacă niciodată, fapt destul de ieșit din comun într-o țară în care cu perioade lungi de secetă severă. Locul Aparājita este un loc „de necucerit de către altcineva” (*aparājita*). „Vibhu” înseamnă „larg”, „extins”, nume care subliniază magnitudinea sălii. Numele tronului Vicakṣaṇa se traduce prin „cunoaștere”, „discernământ”. Patul nu este atât un loc de recuperare, de refacere, ci, prin numele său evocă ideea de „energie/vitalitate nelimitată/nemăsurată” („Amitaujas”). Numele „Mānasī” și „Cakṣuṣī” sunt derivate feminine de la termenii „*manas*” („minte”) și „*cakṣus*” („ochi”).

¹⁶ „*Ambayā nadyah*” – literal, „mamele râurilor”.

¹⁷ „*Samprativid*” – literal, „a cunoaște (*vid*) laolaltă (*saṃ*) contrariile (*prati*)”.

¹⁸ „*Jñāti*” – literal, „comunitatea”, „anturajul”, „cunoștințele”, „clanul familial”.

Așa cum (*yathā*) cel care merge (*dhāv*) cu carul (*ratha*) privește (*pari-ava-īks*) cele două roți (*cakra*) ale carului (*ratha*), tot astfel privește (*pari-ava-īks*) [el] ziua și noaptea (*ahorātra*), faptele bune (*sukṛta*) și faptele rele (*duṣkṛta*) și toate (*sarva*) [celelalte] dualități (*dvandva*).

El, cunoscătorul (*vidvas*) lui Brahman, eliberat atât de faptele bune (*visukṛta*) cât și de cele rele (*viduṣkṛta*)¹⁹, se îndreaptă (*abhi-pra-i*) înspre Brahman.

I.5. El ajunge (*ā-gam*) la copacul (*vrkṣa*) Ilya și mireasma (*gandha*) lui Brahman intră (*pra-viś*) în el.

El ajunge (*ā-gam*) la așezarea (*samsthāna*) Sālajya și savoarea (*rasa*) lui Brahman intră (*pra-viś*) în el.

El ajunge (*ā-gam*) la locul (*āyatana*) Aparājita și strălucirea (*tejas*) lui Brahman intră (*pra-viś*) în el.

El ajunge (*ā-gam*) la cei doi paznici (*gopa*) ai porții (*dvāra*), Indra și Prajāpati, și ei se îndepărtează de el zburând (*apa-dru*).

El ajunge (*ā-gam*) la sala (*pramita*) Vibhu și gloria (*yaśas*) lui Brahman intră (*pra-viś*) în el.

El ajunge (*ā-gam*) la tronul (*āsandī*) Vicakṣaṇa.

Cânturile (*sāman*) „Bṛhad” și „Rathantara” sunt picioarele (*pāda*) din față (*pūrva*) [ale acestuia]. „Śyaita” și „Naudhasa”²⁰ sunt celelalte (*apara*) picioare (*pāda*). „Vairūpa” și „Vairāja” sunt coatele (*anūcya*) lui. „Śākvara” și „Raivata” sunt diagonalele (*tiraścīna*) lui.

El [devine] conștiință (*prajñā*); prin conștiință (*prajñā*), [el] discerne (*vi-drś*).

El ajunge (*ā-gam*) la patul (*paryanka*) Amitaujas. Acesta este suflul (*prāṇa*). Cele ce sunt (*bhūta*) și cele ce vor fi (*bhaviṣya*) sunt picioarele (*pāda*) [sale] din față (*pūrva*). Bogăția (*śrī*) și desfătarea (*irā*)²¹ sunt celelalte (*apara*) [picioare]. „Bhadra” și „Yajñāyajñīya” sunt capetele (*śīrṣa*) [sale]. „Bṛhad” și „Rathantara” sunt coatele (*anūcya*) [sale]. Imnurile (*ṛc*) și cânturile (*sāman*) sunt corzile (*ātāna*) din spate (*prācīna*). Formulele sacrificiale (*yajus*) sunt diagonalele (*tiraścīna*). Razele (*aṃśu*) Lunii (*soma*) sunt așternutul (*upastaraṇa*). *Udgītha* este celălalt (*apara*) [așternut], iar bogăția (*śrī*) este perna (*upabarhaṇa*). Pe acest [pat] stă (*ās*) Brahman. Cel care cunoaște (*vid*) astfel se ridică (*ā-ruh*) pe picioare (*pāda*) până la [acest] vârful (*agra*).

Pe el, Brahman îl întrebă (*praś*) astfel: „Cine (*kaḥ*) ești (*as*) [tu]?” El trebuie să răspundă (*prati-brū*):

¹⁹ „*Visukṛto viduṣkṛto*” – literal, „lipsit atât de faptele bune cât și de cele rele”.

²⁰ „Bṛhad”, „Rathantara”, „Śyaita”, „Naudhasa”, Vairūpa”, „Vairāja”, „Śākvara”, „Raivata”, „Bhadra”, „Yajñāyajñīya” reprezintă cânturi din *Sāma-Veda*.

²¹ „*Irā*” - literal, „hrana”, „băutura”.

I.6. „[Eu] sunt anotimpul (*ṛtu*), sunt cel apropiat anotimpurilor (*ā-ṛtu*). Din spațiu (*ākāśa*), [care este] sursa (*yoni*), s-a produs (*sambhūta*) sămânța (*retas*) pentru femeie (*bhāryā*), strălucirea (*tejas*) anului (*saṃvatsara*), Sinele (*ātman*) fiecărei ființe (*bhūta*). Sinele (*ātman*) ființelor (*bhūta*) ești (*as*) tu. Ce ești (*as*) tu, sunt (*as*) și eu.”

[Brahman] i-a spus (*ah*) astfel:

„Cine sunt (*as*) eu?”

[El] trebuie să spună (*brū*) astfel:

„Realitatea (*satya*).”

„Ce este aceea realitate (*satya*)?”

„Ceea ce este diferit (*anya*) de simțuri (*deva*) și de sufluri (*prāṇa*) este *Sat*; în continuare, ceea ce sunt simțurile (*deva*) și suflurile (*prāṇa*) este *Tya*. Prin acest cuvânt (*vāc*), adică "realitate" (*satya*), sunt desemnate (*abhi-vi-ā-hr*) toate (*sarva*) acestea²². [Tu] ești (*as*) totul (*sarva*)!”

Astfel a vorbit (*ah*) el. Aceasta este afirmată (*abhyukta*) într-o strofă (*śloka*).

I.7. Marele (*mahān*) vizionar (*ṛṣi*), având natura (*maya*) lui Brahman²³, al cărui stomac (*udara*) sunt formulele sacrificiale (*yajus*), al cărui cap (*śira*) sunt cânturile (*sāman*), al cărui trunchi (*mūrti*) sunt immurile (*ṛc*), care este neschimbător (*avyaya*), trebuie cunoscut (*vijñeya*) ca fiind Brahman.

[Brahman] i-a spus (*ah*):

„Prin intermediul cui sunt obținute (*āp*) numele (*nāman*) mele masculine (*paumsya*)?”²⁴

[El] trebuie să spună (*brū*):

„Prin intermediul suflului (*prāṇa*).”

„Prin intermediul cui, [numele mele] neutre (*napuṃsaka*)²⁴?”

„Prin intermediul minții (*manas*).”

„Prin intermediul cui, numele (*nāman*) feminine (*strī*)?”

„Prin intermediul vocii (*vāc*).”

„Prin intermediul cui, mirosurile (*gandha*)?”

„Prin intermediul suflului (*prāṇa*).”

„Prin intermediul cui, formele (*rūpa*)?”

²² Este o etimologie fantezistă, cuvântul „*satya*” provenind de la „*sat*” (existent, existență) și sufixul „*ya*”, care abstractizează. Se remarcă faptul că *sat*, adică existența, reprezintă simțurile și suflurile, tot restul fiind desemnat de particula „*tya*” – particulă lipsită de sens. Acesta ar putea fi un indiciu al înclinației spre idealism a filosofiei brahmane, subiectul (adică suflurile și organele de simț) fiind, în mod esențial, realitatea (*sat*), experiența sa fiind desemnată printr-un cuvânt lipsit de sens independent (*tya* sau *ya*).

²³ „*Brahmamaya*” – literal, „ce constă din Brahman”.

²⁴ „*Napuṃsaka*” – literal, „non-masculin”. Termen folosit pentru desemnarea unui bărbat impotent sau a eunucilor.

„Prin intermediul ochiului (*caḥṣus*).“
 „Prin intermediul cui, sunetele (*śabda*)?“
 „Prin intermediul urechii (*śrotra*).“
 „Prin intermediul cui, gustul (*rasa*) hranei (*anna*)?“
 „Prin intermediul limbii (*jihvā*).“
 „Prin intermediul cui, faptele (*karma*)?“
 „Prin intermediul celor două mâini (*hasta*).“
 „Prin intermediul cui, plăcerea (*sukha*) și durerea (*duḥkha*)?“
 „Prin intermediul corpului (*śarīra*).“
 „Prin intermediul cui, beatitudinea (*ānanda*), plăcerea (*rati*) și procreația (*prajāti*)?“
 „Prin intermediul organului genital (*upastha*).“
 „Prin intermediul cui, mișcarea (*ityā*)?“
 „Prin intermediul celor două picioare (*pāda*).“
 „Prin intermediul cui, gândul (*dhī*), ceea ce trebuie cunoscut (*vijñātavya*) și dorințele (*kāma*)?“
 „Prin intermediul conștiinței (*prajñā*).“ – astfel trebuie el să răspundă (*brū*).

Lui, [Brahman] i-a spus (*ah*):

„Apa (*āpas*), cu adevărat, este lumea (*loka*) mea²⁵. Aceea este și [lumea] ta.

Acele victorii (*jiti*), acele reușite (*vyasṭi*) ale lui Brahman, acele victorii (*jiti*) pe care [el] le reputează (*ji*), pe acele reușite (*vyasṭi*) le obține (*vi-as*)²⁶ acela care cunoaște (*vid*) astfel (*evam*), acela care cunoaște (*vid*) astfel (*evam*)²⁷ „

²⁵ În unele scheme cosmogonice brahmane, apa apare drept elementul primordial al Universului, din care toate iau naștere. De aceea, atunci când vorbește despre Univers, Brahman folosește termenul generic „apa”.

²⁶ Atât sintagma „*taṃ jitiṃ jayati*” cât și „*tāṃ vyaṣṭiṃ vyaśnute*” conțin o anumită reduplicare semantică, aceeași rădăcină (*ji*, respectiv *vi-as*) apărând de două ori, o dată sub formă verbală finită (*jayati* – literal, „câștigă”, respectiv *vyaśnute* – literal, „obține”, „reușește”) și o dată sub formă participial-nominală (*jiti*, *vyasṭi*).

²⁷ Reduplicarea cuvintelor finale la sfârșitul unui capitol este un procedeu stilistic frecvent întâlnit în literatura sanscrită.

Suflul vital (*prāṇa*) ca principiu universal²⁸

II.1. Suflul (*prāṇa*) este Brahman – astfel, cu adevărat, a afirmat (*ah*) Kauṣītaki.

Mesagerul (*dūta*) acestui suflu (*prāṇa*), [adică mesagerul] lui Brahman, este mintea (*manas*); ochiul (*caḥṣus*) este protectorul (*goptr*) [său]; urechea (*śrotra*) este informatorul (*saṃśrāvayitr*) [său]; vocea (*vāc*) este cea care-l hrănește (*pariveṣṭr*).

Acela care știe (*vid*) că mintea (*manas*) este mesagerul (*dūta*) acestui suflu (*prāṇa*), [adică] al lui Brahman, [acela] devine (*bhū*) posesorul mesagerului (*dūtavat*).

Acela [care știe] că ochiul (*caḥṣus*) este protectorul (*goptr*), [acela] devine (*bhū*) posesorul protectorului (*goptrmat*).

Acela [care știe] că urechea (*śrotra*) este informatorul (*saṃśrāvayitr*), [acela] devine (*bhū*) posesorul informatorului (*saṃśrāvayitrmat*).

Acela [care știe] că vocea (*vāc*) este cea care-l hrănește (*pariveṣṭr*), [acela] devine posesorul celei care hrănește (*pariveṣṭrīmat*).

Acestui suflu (*prāṇa*), [adică] lui Brahman, toate (*sarva*) aceste divinități (*devatā*) îi aduc (*hr*) ofrande (*bali*) fără ca [el] să ceară (*ayācamāna*). Astfel, acestuia, toate (*sarva*) ființele (*bhūta*) îi aduc (*hr*) ofrande (*bali*) fără ca [el] să ceară (*ayācamāna*). Pentru cel care cunoaște (*vid*) aceasta, învățătura sa secretă (*upaniṣad*) este următoarea: „Să nu cerșești (*yāc*)!”. Astfel, după ce a cerșit (*bhikṣitvā*) printr-un sat (*grāma*) fără a obține (*alabdhvā*) [ceva], [el] se oprește (*upa-viś*) [spunând]:

„Eu nu trebuie să mănânc (*aś*) ceea ce mi s-a dat (*datta*) de aici.”

Cei care mai înainte (*purastāt*) l-au refuzat (*prati-ā-caḥṣ*) îl cheamă (*upa-mantr*) însă [din nou]. Aceasta este (*bhū*) datoria (*dharma*) celui care nu cerșește (*ayācata*). Cei care oferă hrană (*annada*) îl cheamă (*upa-mantr*) însă [spunând]:

„[Noi] îți dăm (*dā*) [hrană].”

²⁸ Textul prezintă una dintre ideile clasice ale upanișadelor și anume identificarea suflului vital (*prāṇa*) drept principiu al întregului Univers. Principiul vieții este totuna cu principiul cosmic, Universul fiind astfel asimilat unei totalități vii, unui întreg organic. La nivelul ființei umane, statutul principial al suflului vital se manifestă prin aceea că toate organele de simț acționează în slujba acestui suflu, ele fiind subordonate suflului (mintea este mesagerul suflului, ochiul este protectorul său etc.). Activitatea senzorială subordonată în totalitate suflului este comparată cu aducerea de ofrande unei zeități, care se realizează în mod firesc, prin însăși ordinea lucrurilor. În chip metaforic, textul afirmă că, analog, un ascet rătăcitor ce s-a identificat pe sine cu Brahman va primi ofrande de hrană în mod firesc, fără a fi nevoit să le ceară.

II.2. „Suflul (*prāṇa*) este Brahman” – astfel, cu adevărat, a spus (*ah*) Paingya.

Dincolo (*parastāt*) de vocea (*vāc*) acestui suflu (*prāṇa*) [care este] Brahman, se ascunde (*ā-rudh*) ochiul (*caḥṣus*). Dincolo (*parastāt*) de ochi (*caḥṣus*) se ascunde (*ā-rudh*) urechea (*śrotra*), dincolo (*parastāt*) de ureche (*śrotra*) se ascunde (*ā-rudh*) mintea (*manas*), dincolo (*parastāt*) de minte (*manas*) se ascunde (*ā-rudh*) suflul (*prāṇa*).

Acestui suflu (*prāṇa*), [adică] lui Brahman, toate (*sarva*) aceste divinătăți (*devatā*) îi aduc (*hr*) ofrande (*bali*) fără ca [el] să ceară (*ayācamāna*). Astfel, acestuia, toate (*sarva*) ființele (*bhūta*) îi aduc (*hr*) ofrande (*bali*) fără ca [el] să ceară (*ayācamāna*). Pentru cel care cunoaște (*vid*) aceasta, învățătura sa secretă (*upaniṣad*) este următoarea: „Să nu cerșești (*yāc*)!”. Astfel, după ce a cerșit (*bhikṣitvā*) printr-un sat (*grāma*) fără a obține (*alabdhvā*) [ceva], [el] se oprește (*upa-viś*) [spunând]:

„Eu nu trebuie să mănânc (*aś*) ceea ce mi s-a dat (*datta*) de aici.”

Cei care mai înainte (*purastāt*) l-au refuzat (*prati-ā-caḥṣ*) îl cheamă (*upa-mantr*) însă [din nou]. Aceasta este (*bhū*) datoria (*dharma*) celui care nu cerșește (*ayācata*). Cei care oferă hrană (*annada*) îl cheamă (*upa-mantr*) însă [spunând]:

„[Noi] îți dăm (*dā*) [hrană].”

Diferite ritualuri vedice

II.3. Acum, în continuare (*athātah*), [urmează] obținerea (*avarodhana*) bogăției (*dhana*) unice (*eka*). Acela care năzuiește (*abhi-dhyā*) la [acea] bogăție (*dhana*) unică (*eka*) trebuie ca, pe Lună plină (*paurnamāsyā*), pe Lună nouă (*amāvāsyā*), pe Lună clară (*śuddhapakṣa*) sau într-o zodie (*nakṣatra*) auspicioasă (*punya*), într-una (*eka*) din aceste perioade (*parvan*), după ce a pregătit (*upa-sam-ā-dhā*) focul (*agni*), după ce a delimitat (*pari-sam-ūh*) [locul], după ce a așternut (*pari-str*) [iarbă], după ce a stropit (*pari-ukṣ*) [locul], după ce și-a îndoit (*añc*) genunchiul (*jānu*) drept (*dakṣiṇa*), să ofere (*hu*) cu o lingură (*sruva*)²⁹ ofrandele (*āhutī*) de unt topit (*ājya*), [spunând] astfel:

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "vocea" (*vāc*) este cea care obține (*avarodhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*^{30c}

²⁹ „*Sruva*” – linguriță sau, mai degrabă, spatulă, folosită în scopuri ritualice.

³⁰ „*Svāhā!*” – formulă ritualică, cu rol de salut sau binecuvântare. Are sensul de „bine (*su*) spus (*āha*)”.

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "suflul" (*prāṇa*) este cea care obține (*avaroddhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*“

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "ochiul" (*cakṣus*) este cea care obține (*avaroddhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*“

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "urechea" (*śrotra*) este cea care obține (*avaroddhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*“

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "mintea" (*manas*) este cea care obține (*avaroddhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*“

„Zeitatea (*devatā*) al cărei nume (*nāman*) este "conștiința" (*prajñā*) este cea care obține (*avaroddhanī*) [totul]. Fie ca ea să obțină (*ava-rudh*) acest [lucru] pentru mine, de la ea! *Svāhā!*“

În continuare (*atha*), [el] inhalează (*pra-ghrā*) mirosul (*gandha*) fumului (*dhūma*) și, după ce își freacă (*anu-vi-mrj*) membrele (*aṅga*) cu o unsoare (*lepa*) din unt topit (*ājya*), după ce înaintează (*abhi-pra-vraj*), având vocea (*vāc*) înfrânată (*yama*), trebuie să-[și] spună (*brū*) scopul (*artha*) sau să trimită (*pra-hi*) un mesager (*dūta*). [Astfel], cu adevărat, [el] își împlinește (*labh*) [țelul].

II.4. Acum, în continuare (*athātah*), [urmează] gândurile (*smara*) celeste (*daiva*).

Dacă cineva dorește să devină drag (*priya*) unuia sau uneia, sau unora sau altora³¹, în același (*eva eka*) moment (*parvan*) și în modul stabilit (*vāvṛt*)³², [el] aduce (*hu*) ofrandele (*āhuti*) de unt topit (*ājya*), [spunând] astfel:

„Sacrific (*hu*) în mine vocea (*vāc*) ta. *Svāhā!*“

„Sacrific (*hu*) în mine suflul (*prāṇa*) tău. *Svāhā!*“

„Sacrific (*hu*) în mine ochiul (*cakṣus*) tău. *Svāhā!*“

„Sacrific (*hu*) în mine urechea (*śrotra*) ta. *Svāhā!*“

„Sacrific (*hu*) în mine mintea (*manas*) ta. *Svāhā!*“

„Sacrific (*hu*) în mine conștiința (*prajñā*) ta. *Svāhā!*“

³¹ Textul sanskrit e destul de confuz în această porțiune. Majoritatea traducătorilor moderni au interpretat seria de pronume legate între ele prin disjuncție, „*yasya ... yasyai vā yeṣāṃ vaiṣeṣāṃ*”, ca „unui bărbat sau unei femei sau unor bărbați sau unor femei” (Radhakrishnan, 1953, 763; Cowell, 1861, 153; Olivelle, 1998, 335; Muller, 1879, 282; Hume, 1921, 310). Totuși, alternanța masculin-feminin poate fi găsită doar în cazul primelor două pronume, având formă de singular, ultima pereche, conținând forme de plural, fiind constituită din două forme pronominale masculine.

³² „*Vāvṛt*” – formă rară, de intensiv, a rădăcinii „*vṛt*” – „a alege”, „a stabili”, „a desemna”. Cf Monier-Williams, 1997, 947.

În continuare (*atha*), [el] inhalează (*pra-ghrā*) mirosul (*gandha*) fumului (*dhūma*) și, după ce își freacă (*anu-vi-mṛji*) membrele (*aṅga*) cu o unsoare (*lepa*) din unt topit (*ājya*), după ce înaintează (*abhi-pra-vraj*), având vocea (*vāc*) înfrântă (*yama*), trebuie fie să meargă (*gam*) și să intre în contact (*saṃsparśa*) [cu cei care urmează să-l îndrăgească], fie să stea (*sthā*) și să vorbească (*saṃbhāṣamāna*) [cu ei] prin intermediul vântului (*vāta*). Cu adevărat, [el] devine (*bhū*) drag (*priya*) [lor] și [ei] se gândesc (*smṛ*) la el.

Agnihotra interior (*antarāgnihotra*)³³

II.5. Acum, în continuare (*athātaḥ*), [urmează] acel control (*saṃyamana*), [pe care] Prātardana l-a numit (*ā-cakṣ*) „Agnihotra interior” (*antarāgnihotra*).

Cât timp omul (*puruṣa*) vorbește (*bhāṣ*), el nu poate (*śak*) să și respire (*pra-an*). Atunci, el sacrifică (*hu*) respirația (*prāṇa*) în vorbire (*vāc*).

Cât timp omul (*puruṣa*) respiră (*pra-an*), el nu poate (*śak*) să și vorbească (*bhāṣ*). Atunci, el sacrifică (*hu*) vorbirea (*vāc*) în respirație (*prāṇa*).

Aceste două ofrande (*āhuti*) nesfârșite (*ananta*) și nepieritoare (*amṛta*) sunt aduse (*hu*) în permanență (*santata*) [de către om], atât când este treaz (*jāgrat*) cât și când este adormit (*svapant*). Deci, orice alte (*anya*) ofrande (*āhuti*) sunt pieritoare (*antavat*), căci ele sunt (*bhū*) constituite din fapte (*karmamayya*). Cei care, în vechime (*pūrva*), au cunoscut (*vidvas*) aceasta nu au săvârșit sacrificiul (*hu*) *Agnihotra*³⁴.

³³ Odată cu substituirea diverșilor zei cu suflul vital, ridicat la rang de principiu universal, din respect față de tradiția vedică, s-au căutat și echivalente ale vechilor ritualuri către zei, de data aceasta, beneficiarul actelor ritualice urmând a fi Sinele-sufly (*prāṇa*). Cel mai important dintre ritualurile vedice era *Agnihotra* – ofranda de lapte care era turnată în foc în fiecare zi, dimineața și seara, și prin care se urmărea aducerea de jertfe de hrană zeilor. În cazul suflului vital, care lua locul vechilor zeități din panteonul vedic, drept echivalent al sacrificiului *Agnihotra* a fost găsit procesul respirației, care începe să fie privit drept o ofrandă adusă suflului. Transferarea ritualului de la un act realizat în exterior și intenționând o zeitate exterioară către un proces al corpului uman, care servea vieții, vitalității, a luat și alte forme. Hrănirea corpului, de exemplu, a fost considerată a fi un sacrificiu adus lui *Agni Vaiśvānara*, focul cosmic universal care, la nivelul ființei umane, era instanțiat sub forma focului digestiv. Procesele corpului erau prezentate drept o formă superioară a sacrificiului, deoarece erau efectuate fără întrerupere de către cel aflat în viață, spre deosebire de sacrificiile obișnuite, care nu beneficiau de acest caracter de necesitate.

³⁴ Se face apel la autoritatea vechilor *Rṣi*, aceasta în ciuda faptului că ideile promovate aici sunt destul de noi și este puțin probabil ca vechii *Rṣi* să fi fost adepți ai acestei noi teorii asupra sacrificiului. Însă, având în vedere autoritatea ridicată de care se bucura tradiția vedică, se revendică această autoritate chiar și acolo unde se susțin idei oarecum contrare celor tradiționale.

Venerarea lui Brahman drept Veda³⁵

II.6. „*Uktha*³⁶ este Brahman” - astfel a spus (*ah*) Śuśka-Bhṛṅgāra.

[Ca fiind] versurile (*rc*) - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

Toate (*sarva*) ființele (*bhūta*) îl onorează (*abhi-arc*) pe el, cel superior (*śraīṣṭhya*).

[Ca fiind] formulele sacrificiale (*yajus*) - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

Toate (*sarva*) ființele (*bhūta*) se unesc (*yuj*) cu el, cel superior (*śraīṣṭhya*).

[Ca fiind] cânturile (*sāman*) - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

Toate (*sarva*) ființele (*bhūta*) i se închină (*sam-nam*) lui, cel superior (*śraīṣṭhya*).

[Ca fiind] măreția (*śrī*)³⁷ - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

[Ca fiind] gloria (*yaśas*) - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

[Ca fiind] strălucirea (*tejas*) - astfel să fie el venerat (*upa-ās*)!

Așa cum această [învățătură] este (*bhū*) cea mai plină de bunăstare (*śrīmattama*), cea mai glorioasă (*yaśasvitama*) și cea mai strălucitoare (*tejasvitama*) dintre învățături (*śāstra*), tot la fel, cel care cunoaște (*vid*) aceasta este (*bhū*) cel mai mareț (*śrīmattama*), cel mai glorios (*yaśasvitama*) și cel mai strălucitor (*tejasvitama*) dintre toate (*sarva*) ființele (*bhūta*).

[Astfel], [preotul] *Adhvaryu* purifică (*sams-kr*) acel Sine (*ātman*) ce constă din fapte (*karmamaya*), ce ține de sacrificiu (*aiṣṭika*). Pe acesta, [el] îl împletește (*pra-vā*)³⁸ cu ceea ce constă (*maya*) din formulele sacrificiale (*yajus*). [Preotul] *Hotṛ* [împletește] ceea ce constă (*maya*) din formulele sacrificiale (*yajus*) cu ceea ce constă (*maya*) din imnuri (*rc*). [Preotul] *Udgātṛ* [împletește] ceea ce constă (*maya*) din imnuri (*rc*) cu ceea ce constă (*maya*) din cânturi (*sāman*).

³⁵ Ca și în cazul altor religii elaborate în ultimul mileniu înaintea erei noastre și în primele secole de după, brahmanismul acordă un statut divin scrierilor sale canonice, considerate a fi revelate (*śrūti* – literal, „auzite”). Adeseori, experiența realizării lui Brahman este descrisă ca înțelegere a scrierilor sacre, cum, de altfel, și în acest paragraf, Brahman este identificat cu „cunoașterea cu trei ramuri” (*trayyan vidyā*), adică cunoașterea conținută în cele trei Veda mai vechi (*R̥g-Veda*, *Yajur-Veda* și *Sāma-Veda*, *Atharva-Veda*, mai nouă, nefăcându-și încă, la acea vreme, loc în cadrul corpusului canonic).

³⁶ „*Uktha*” - nume ce desemnează recitarea imnurilor *R̥g-Vedei*, pe durata aducerii jertfelor. *Uktha* deține rolul esențial în desfășurarea unui ritual, aceasta fiind partea sa cea mai importantă.

³⁷ Termenul „*śrī*” deține o bogată paletă semantică, gravitând în jurul ideii de superioritate, preeminență. De aceea, în prezenta traducere, nu am încercat traducerea sa cu foarte multă strictețe și uniformitate.

³⁸ „*Pra-vā*” – literal, „a țese”.

Aceasta este cunoașterea (*vidyā*) cu trei ramuri, aceasta este Sinele (*ātman*). Cel care cunoaște (*vid*) aceasta devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) lui Indra.

Diferite practici rituale vedice

II.7. Acum, în continuare (*athātah*), urmează (*bhū*) cele trei adorații (*upāsana*) ale lui Kauṣītaki, cel care a obținut totul (*sarvajit*). Kauṣītaki, cel care chiar (*ha sma*) a obținut totul (*sarvajit*), după ce își puneă (*kr*)³⁹ coarda sacrificială (*yajñopavīta*), după ce aducea (*ā-nī*) apă (*udaka*) și după ce vărsa (*pra-sic*) [apă] de trei ori din vas (*upapātra*), omagia (*upa-sthā*) Soarele (*āditya*) care răsărea (*udyat*) [spunând]:

„[Tu] ești (*as*) îndepărtarea (*varga*) [păcatelor]. Îndepărtează (*vrj*) păcatele (*pāpmāna*) mele!”

În modul stabilit (*vāvrt*), [el omagia Soarele] stând (*sant*) în mijlocul (*madhya*) [cerului spunând]:

„[Tu] ești (*as*) puternica îndepărtare (*udvarga*) a [păcatelor]. Îndepărtează cu putere (*ud-vrj*)⁴⁰ păcatele (*pāpmāna*) mele!”

În modul stabilit (*vāvrt*), [el omagia Soarele] care apunea (*yant*)⁴¹, [spunând]:

„[Tu] ești (*as*) totala îndepărtare (*saṃvarga*) a [păcatelor]. Îndepărtează total (*saṃ-vrj*)⁴² păcatele (*pāpmāna*) mele!”

Păcatele (*pāpa*), săvârșite (*kr*) ziua și noaptea (*ahorātra*), el le îndepărta pe toate (*saṃ-vrj*). Cel care este cunoscător (*vidvas*) al acestor [lucruri] și care omagiază (*upa-sthā*) Soarele (*āditya*) în modul stabilit (*vāvrt*), orice păcat (*pāpa*) săvârșește (*kr*), ziua sau noaptea (*ahorātra*), pe toate (*saṃ*)⁴³ le îndepărtează (*vrj*).

II.8. În continuare (*atha*), în fiecare lună (*māsi māsi*), atunci când apare Luna nouă, [el] trebuie să adore (*upa-sthā*) în modul stabilit (*vāvrt*) Luna (*candramas*) care se ivește (*drśyamāna*) în vest (*paścāt*) sau să arunce (*prati-as*) [spre ea] cu două [mănunchiuri] de iarbă (*trṇa*) verde (*harita*) [spunând] astfel:

„Inima (*hrdaya*) mea cea bine delimitată (*susīma*) este fixată (*śrita*) în cer (*dyu*) și în Lună (*candramas*).

Eu socot (*man*) despre mine însumi că sunt un cunoscător (*vidvas*).

³⁹ „*Kṛ*” – literal, „a face”.

⁴⁰ „*Ud-vrj*” – literal, „a smulge”, „a ridica”.

⁴¹ „*Yant*” – literal, „care se duce”, „care merge”.

⁴² „*Sam-vrj*” – literal, „a îndepărta laolaltă”.

⁴³ „*Sam*” – literal, „laolaltă”.

Nu [face] ca eu să plâng (*ruda*) din pricina relelor (*agha*) [abătute asupra] fiilor (*putrya*) [mei]⁴⁴

Copiii (*prajā*) [aceluia] nu vor muri (*pra-i*) înaintea (*pūrva*) sa. [Aceasta pentru cel] ai cărui fii (*putra*) sunt născuți (*jāta*).

În continuare (*atha*), [pentru acela] ai cărui fii (*putra*) nu sunt născuți (*jāta*) [încă].

„Mărește-te! Să ai parte (*sam-i*) de vitalitate (*payas*)! Fie să vină (*sam-i*) la tine cea vigoare (*vāja*) pe care razele (*aṃśu*) Soarelui (*āditya*) o întăresc (*ā-pyai*).”⁴⁵

După ce a murmurat (*japitvā*) aceste trei versuri (*rc*), [el spune] astfel:

“Să nu crești (*ā-pyai*) prin suflurile (*prāṇa*), copiii (*prajā*) și vitele (*paśu*) noastre. Să crești (*ā-pyai*) prin suflurile (*prāṇa*), copiii (*prajā*) și vitele (*paśu*) aceluia care ne urăște (*diviṣ*) pe noi și pe care noi îl urâm (*diviṣ*)!⁴⁶ Mă întorc (*ā-vṛt*) [după cum] s-a întors (*āvṛta*) Indra, mă întorc (*anu-ā-vṛt*) după cum s-a întors (*āvṛta*) Soarele (*āditya*).”

[Apoi], se întoarce (*anu-ā-vṛt*) după mâna (*bāhu*) [sa] dreaptă (*dakṣiṇa*).

II.9. În continuare (*atha*), pe Lună plină (*paurṇamāsyā*), [el] trebuie să adore (*upa-sthā*) în modul stabilit (*vāvṛt*) Luna (*candramas*) care se ivește (*dṛśyamāna*) în est (*purastāt*) [spunând] astfel:

„Tu ești Soma, regele (*rājan*), ești cel cu discernământ (*vicakṣaṇa*), cel cu cinci guri (*pañcamukha*), Prajāpati.

Brāhmaṇa este una (*eka*) dintre gurile (*mukha*) [tale]. Cu cea gură (*mukha*), [tu] mănânci (*ad*) regii (*rājan*). Cu cea gură (*mukha*), fă-mă (*kr*) să mănânc (*ad*) hrana (*anna*)!

Regele (*rājan*) este una (*eka*) dintre gurile (*mukha*) [tale]. Cu cea gură (*mukha*), [tu] mănânci (*ad*) oamenii (*viśṇa*). Cu cea gură (*mukha*), fă-mă (*kr*) să mănânc (*ad*) hrana (*anna*)!

Șoimul (*śyena*) este una (*eka*) dintre gurile (*mukha*) [tale]. Cu cea gură (*mukha*), [tu] mănânci (*ad*) păsări (*pakṣiṇa*). Cu cea gură (*mukha*), fă-mă (*kr*) să mănânc (*ad*) hrana (*anna*)!

Vatra focului (*agniṣṭa*)⁴⁷ este una (*eka*) dintre gurile (*mukha*) [tale]. Cu cea gură (*mukha*), [tu] mănânci (*ad*) această lume (*loka*). Cu cea gură (*mukha*), fă-mă (*kr*) să mănânc (*ad*) hrana (*anna*)!

⁴⁴ Cele trei afirmații reprezintă trei versete vedice: *Ṛg-Veda*, I.91.16, *Ṛg-Veda*, IX.31.4, *Ṛg-Veda*, I.91.18. Cf. Radhakrishnan, 1953, 767.

⁴⁵ Porțiune redactată în sanskrita vedică. Textul sanskrit este foarte neclar.

⁴⁶ Adică, să nu se extindă în detrimentul celui care adresează invocația ci în detrimentul celor care îl urăsc pe acesta.

⁴⁷ „*Agniṣṭa*” desemnează un fel de vatră portabilă, un vas în care se face focul sau, în genere, locul apropiat de foc, în special dintr-un complex sacrificial.

În tine [se află] și o a cincea gură (*mukha*). Cu acea gură (*mukha*) [tu] mănânci (*ad*) toate (*sarva*) ființele (*bhūta*). Cu acea gură (*mukha*), fă-mă (*kr*) să mănânc (*ad*) hrana (*anna*)!

Nu ne distruge (*ava-kṣī*) suflurile (*prāna*), odraslele (*prajā*) și vitele (*paśu*) noastre!

Celui care ne urăște (*dviṣ*) pe noi și pe care noi îl urâm (*dviṣ*), distruge-i (*ava-kṣī*) suflurile (*prāna*), progeniturile (*prajā*) și vitele (*paśu*)!

Mă întorc (*ā-vr*) [după cum] s-a întors (*āvṛta*) zeul (*daivīm*), mă întorc (*anu-ā-vr*) după cum s-a întors (*ā-vṛta*) Soarele (*āditya*).⁴⁸

[Apoi], se întoarce (*anu-ā-vṛt*) după mâna (*bāhu*) [sa] dreaptă (*dakṣiṇa*).

II.10. În continuare (*atha*), cel care se culcă (*samviś*) cu soția (*jāyā*) [sa] trebuie să o atingă (*abhi-mṛś*) [în dreptul] inimii (*hrdaya*) [spunând] astfel:

„[Tu], cea care ai stăpânit (*iśāna*) nemurirea (*amṛtatva*) prin ceea ce a fost așezat (*śrita*) în interiorul (*antah*) inimii (*hrdaya*) tale bine delimitate (*susīma*) de către Prajāpati, fie ca tu să nu decazi (*ni-gā*) datorită păcatelor (*agha*) copiilor (*putrya*) [tăi]!”⁴⁹

Progeniturile (*prajā*) [ei] nu vor muri (*pra-i*) înaintea (*pūrva*) ei.

II.11. În continuare (*atha*), cineva care a fost plecat (*proṣya*) și se întoarce (*āyant*) trebuie să adulmece (*abhi-ghrā*) creștetul capului (*mūrdhā*) fiului (*pūtra*) [său], [spunând] astfel:

„Ai apărut (*sam-bhū*) din fiecare din mădulele (*aṅga aṅga*) [mele]; te-ai născut (*adhi-jan*) din inima (*hrdaya*) [mea]. [Tu], fiule (*putra*), ești (*as*) numit (*nāman*) "Sinele" (*ātman*) [meu]. Viața (*jīva*) sa [să fie lungă] de o sută (*śata*) de toamne (*śarada*)!”⁵⁰

Îi spune (*dhā*) pe nume (*nāmāśya*)⁴⁸ [zicând] astfel:

„Fie ca [tu] să fii (*bhū*) o piatră (*aśma*), să fii o secure (*paraśu*), să fii aur (*hiraṇya*) strâns laolaltă (*astṛta*). [Tu], fiule (*putra*), ești (*as*) numit (*nāman*) "strălucire" (*tejas*). Viața (*jīva*) sa [să fie lungă] de o sută (*śata*) de toamne (*śarada*)!”⁴⁹

[Apoi] îi spune (*grh*)⁴⁹ pe nume (*nāmāśya*) și îl îmbrățișează (*pari-grh*) [spunându-i] astfel:

„În felul în care Prajāpati și-a îmbrățișat (*pari-grh*) creaturile (*prajā*), spre siguranța (*ariṣṭi*) lor, tot așa te îmbrățișez (*pari-grh*) [și eu] pe tine.”

În continuare, îi murmură (*jap*) în urechea (*karṇa*) sa dreaptă (*dakṣiṇa*) astfel:

„Rjīṣin⁵⁰, binefăcătorule (*maghavan*), dăruiește-ne (*pra-yan*) [bunuri]!”⁵⁰

⁴⁸ „*Nāmāśya dadhāti*” – literal, „îi dă numele”.

⁴⁹ „*Gṛhṇāti*” – literal, „îl ia”.

⁵⁰ „Rjīṣin” – nume atribuit uneori lui Indra.

„Indra, dă-ne (*dhā*) cele mai bune (*śrī*) posesiuni (*draviṇa*)!“ – astfel [murmură în urechea] stângă (*savya*).

„Nu mă ucide (*chid*)⁵¹, nu mă înspăimânta (*vyathiṣṭha*), viața (*āyus*) ta [să fie] [lungă] de o sută (*śata*) de toamne (*śarada*)! Fiule (*putra*), numele (*nāman*) tău este "viața" (*jīva*). [Îți] adulmec (*abhi-ghrā*) creștetul capului (*mūrdhā*).”

[E] trebuie să adulmece (*abhi-ghrā*) de trei ori creștetul capului (*mūrdhā*) [fiului], [spunând] astfel:

„Scot un muget (*abhi-hiṅ-kr*) către tine, asemenea mugetului (*hiṅkāra*) vacii (*gava*).”

[E] trebuie să scoată de trei ori un muget (*abhi-hiṅ-kr*) înspre creștetul capului (*mūrdhā*) lui.

Suflul (*prāṇa*) ca principiu al vitalității microcosmice; vântul (*vāyu*) ca principiu al vitalității macrocosmice⁵²

II.12. Acum, în continuare (*athātah*), [urmează] dispariția zeilor (*daiva parimara*).⁵³

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când focul (*agni*) este aprins (*jval*). Deci, el moare (*mr*) atunci când [focul] nu este aprins (*jval*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în Soare (*āditya*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în vânt (*vāyu*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când se arată (*drś*) Soarele (*āditya*). Deci, el moare (*mr*) atunci când [Soarele] nu se mai arată (*drś*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în Lună (*candramas*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în vânt (*vāyu*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când se arată (*drś*) Luna (*candramas*). Deci, el moare (*mr*) atunci când [Luna] nu se mai arată (*drś*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în luminozitate (*vidyut*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în vânt (*vāyu*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când luminozitatea (*vidyut*) iradiază (*vi-dyut*). Deci, el moare (*mr*) atunci când

⁵¹ „Chid” – literal, „a tăia”.

⁵² Paragrafele II.12 și II.13 discută despre reductibilitatea tuturor elementelor macrocosmice și micro-cosmice la suflul (*prāṇa*) sau la vânt (*vāyu*), ipostaza cosmică a suflului. Întregul Cosmos și întreaga experiență umană reprezintă diferite forme sub care se manifestă forța vitală universală, identificată cu suflul, la nivel micro-cosmic, sau cu vântul, la nivel macro-cosmic. În felul acesta, totul devine pulsație a unei vieți universale, care cuprinde deopotrivă omul cât și Cosmosul.

⁵³ Textul folosește cuvântul „*daiva*”, care înseamnă „zei”, atât pentru a se referi la elementele naturii, cât și pentru referința la organele de acțiune și de simț.

[luminozitatea] nu mai iradiază (*vi-dyut*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în spațiu (*diś*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în vânt (*vāyu*).

Toate (*sarva*) aceste zeități (*devatā*), fiind intrate (*praviśya*) în vânt (*vāyu*), dispărând (*mṛtvā*) în vânt (*vāyu*), [totuși] nu mor (*mṛch*). De acolo, [ele] se vor ridica (*ud-īr*) din nou (*punar*). Aceasta, [în legătură] cu divinitățile (*daivata*). În continuare (*atha*), [în legătură] cu Sinele (*ātman*).

II.13. Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când vocea (*vāc*) vorbește (*vad*). Deci, el moare (*mṛ*) atunci când [vocea] nu mai vorbește (*vad*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în ochi (*caḥsus*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în suflu (*prāṇa*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când ochiul (*caḥsus*) vede (*drś*). Deci, el moare (*mṛ*) atunci când [ochiul] nu mai vede (*drś*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în ureche (*śrotra*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în suflu (*prāṇa*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când urechea (*śrotra*) aude (*śru*). Deci, el moare (*mṛ*) atunci când [urechea] nu mai aude (*śru*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în minte (*manas*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în suflu (*prāṇa*).

Cu adevărat, acest Brahman strălucește (*dīp*) atunci când mintea (*manas*) gândește (*dhyā*). Deci, el moare (*mṛ*) atunci când [mintea] nu mai gândește (*dhyā*). Strălucirea (*tejas*) sa se duce (*gam*) în suflu (*prāṇa*), iar suflul (*prāṇa*) [său] în suflu (*prāṇa*).

Toate (*sarva*) aceste divinități (*devatā*), fiind intrate (*praviśya*) în suflu (*prāṇa*), dispărând (*mṛtvā*) în suflu (*prāṇa*), [totuși] nu mor (*mṛch*). De acolo, [ele] se vor ridica (*ud-īr*) din nou (*punar*).

Dacă cineva chiar este cunoscător (*vidvas*) al acestui [lucru], atunci, [chiar dacă] ambii (*ubha*) munți (*parvata*), atât cel din Sud (*dakṣina*) cât și cel din Nord (*uttara*)⁵⁴, s-ar rostogoli (*abhi-pra-vṛt*) [spre el] pentru a-l ucide (*tūr*), [ei] nu îl vor doborî (*str*)⁵⁵ pe acela. Însă aceia care îl urăsc (*dviṣ*) pe el și aceia pe care el însuși îi urăște (*dviṣ*), aceia vor muri (*pari-mṛ*).

Preeminența suflului (*prāṇa*)

II.14. Acum, în continuare (*athātaḥ*), [urmează] gășirea (*ādāna*)⁵⁶ [zeității] supreme (*niḥśreyasa*). Cu adevărat, divinitățile (*devatā*) se certau între ele (*vivadamāna*), [spunând]:

⁵⁴ Conform cunoștințelor geografice rudimentare din upanișade, lumea era mărginită la nord de masivul Himālaya, iar la sud de munții Vindhya.

⁵⁵ „*Str*” – literal, „a așterne”, „a acoperi”.

⁵⁶ „*Ādāna*” – literal, „luarea”.

„Eu sunt cea superioară (*śreyasa*).”

[Atunci, ele] au ieșit (*ut-kram*) din acest corp (*śarīra*). Acesta zăcea (*śtī*), lipsit de suflu (*prāṇa*), uscat (*śuśka*), fiind (*bhūta*) [asemenea] unei bucăți de lemn (*dāru*)⁵⁷.

Atunci, vocea (*vāc*) a intrat (*pra-viś*) [în el]. El zăcea (*śtī*), vorbind (*vad*) cu vocea (*vāc*).

Atunci, ochiul (*caḥṣus*) a intrat (*pra-viś*) [în el]. El zăcea (*śtī*), vorbind (*vad*) cu vocea (*vāc*) și văzând (*drś*) cu ochiul (*caḥṣus*).

Atunci, urechea (*śrotra*) a intrat (*pra-viś*) [în el]. El zăcea (*śtī*), vorbind (*vad*) cu vocea (*vāc*), văzând (*drś*) cu ochiul (*caḥṣus*) și auzind (*śru*) cu urechea (*śrotra*).

Atunci, mintea (*manas*) a intrat (*pra-viś*) [în el]. El zăcea (*śtī*), vorbind (*vad*) cu vocea (*vāc*), văzând (*drś*) cu ochiul (*caḥṣus*), auzind (*śru*) cu urechea (*śrotra*) și gândind (*dhyā*) cu mintea (*manas*).

Atunci, suflul (*prāṇa*) a intrat (*pra-viś*) [în el] și [corpul] s-a ridicat (*sam-ut-sthā*).

Toate (*sarva*) aceste divinități (*devatā*), recunoscând (*viditvā*) superioritatea (*niḥśreyasa*) suflului (*prāṇa*) și [faptul] că numai (*eva*) suflul (*prāṇa*) participă (*abhi-sam-bhū*) la Sinele [ce constă] din conștiință (*prajñātman*), au părăsit (*ut-kram*) toate (*sarva*), împreună (*saha*), acest corp (*śarīra*). [Deoarece] Sinele [lor constă] în spațiu (*ākāśātman*), ele au intrat (*praviṣṭa*) în vânt (*vāyu*) și au mers (*i*) în paradis (*svar*). Tot așa, cel care cunoaște (*vidvas*) acest [lucru], recunoscând (*viditvā*) superioritatea (*niḥśreyasa*) suflului (*prāṇa*) și [faptul] că numai suflul (*prāṇa*) participă (*abhi-sam-bhū*) la Sinele [ce constă] din conștiință (*prajñātman*), părăsește (*ut-kram*) acest corp (*śarīra*) împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) aceste [divinități]. [Deoarece] Sinele [său constă] în spațiu (*ākāśa ātman*), el intră (*praviṣṭa*) în vânt (*vāyu*) și merge (*i*) în paradis (*svar*). El merge (*gam*) acolo unde (*yatra*) [sunt] zeii (*deva*). Ajungând (*prāpya*) acolo, cel care cunoaște (*veda*) acest [lucru] devine (*bhū*) nemuritor (*amṛta*), așa cum și zeii (*deva*) sunt nemuritori (*amṛta*).⁵⁸

Ritualul transmiterii vitalității de la tată către fiu

II.15. Acum, în continuare (*athātah*), [urmează] transmiterea (*sampradāna*) de la tată (*pitṛ*) către fiu (*putrīya*) – astfel a fost [aceasta] numită

⁵⁷ „*Dārubhūtam*” – literal, „fiind o bucată de lemn”.

⁵⁸ Și în acest pasaj termenii „zeu” (*deva*) și „paradis” (*svar*) trebuie interpretați în mod metaforic, ca făcând referire la cei eliberați, respectiv la realitatea ultimă (Brahman) și nu trebuie considerați în sensul lor literal, în care desemnează forme superioare de existență pe care cel ce își cunoaște Sinele le transcende prin dizolvarea sa în absolut.

(cakṣ). Tatăl (pitr) muribund (preṣya) își cheamă (ā-hū) fiul (putra). După ce a acoperit (saṃstūrya) casa (agāra) cu iarbă (trṇa) proaspătă (nava), după ce a pregătit (upasamādhāya) focul (agni) și a așezat (upaniḍhāya) pe el un vas de apă (udakumbha) cu un blid (pātra), acoperit (sampracchanna) de veșminte (vāsas) fără nicio ruptură (ahata), tatăl (pitr) stă întins (śī). Fiul (putra), după ce a venit (etya), se apleacă (abhi-ni-pad) de sus (upariṣṭāt) [către el], atinge (saṃsprśya) organele (indriya) [tatălui] cu organele (indriya) [sale] astfel încât, din [aceia] poziție (āstna), îndreptat (abhimukha) [către el], să îi transmită (sam-pra-dhā) [continuitatea familiei]. În continuare, îi încredințează (sam-pra-yam) [următoarele]:

„Să îți dau (dhā) vocea (vāc) mea în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Vocea (vāc) ta a fost dată (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) suflul (prāṇa) meu în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Suflul (prāṇa) tău a fost dat (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) ochiul (cakṣus) meu în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Ochiul (cakṣus) tău a fost dat (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) urechea (śrotra) mea în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Urechea (śrotra) ta a fost dată (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) gustul (rasa) hranei (anna) mele în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Gustul (rasa) hranei (anna) tale a fost dat (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) faptele (karma) mele în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Faptele (karma) tale au fost date (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) fericirea (sukha) și durerea (duḥkha) mea în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Fericirea (sukha) și durerea (duḥkha) ta au fost date (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) beatitudinea (ānanda) mea, plăcerea (rati) și [funcția mea] de procreație (prajāti) în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Beatitudinea (ānanda) ta, plăcerea (rati) ta și [funcția ta] de procreație (prajāti) au fost date (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) mișcările (ityā) mele în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Mișcările (ityā) tale au fost date (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) mintea (manas) mea în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Mintea (manas) ta a fost dată (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

„Să îți dau (dhā) conștiința (prajāñā) mea în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Conștiința (prajāñā) ta a fost dată (dhā) în mine.” – [să spună] fiul (putra).

Sau, dacă [tatălui] îi este (as) cu neputință să vorbească mult (upābhigada), atunci să se spună (brū), pe scurt (samāseṇa), astfel:

„Să îți dau (dhā) suflurile (prāṇa) mele în tine!” – [să spună] tatăl (pitr).

„Sufleurile (*prāṇa*) tale au fost date (*dhā*) în mine.” – [să spună] fiul (*putra*).

În continuare, [fiul] se întoarce (*vr̥t*) spre dreapta (*dakṣina*) și pleacă (*upa-niṣ-kram*). Tatăl (*pitṛ*) îi spune (*anu-mantr*):

„Să te bucuri (*juṣ*) de glorie (*vaśas*), de strălucirea lui Brahman (*brahmavarcaś*) și de renume (*kīrti*)!”⁵⁹

În continuare (*atha*), celălalt (*itara*) fixează cu privirea (*abhi-ava-ikṣ*) umărul (*aṃsa*) stâng (*savya*) și, luându-l (*dhāya*) între (*antar*) mâini (*pāni*) sau acoperindu-l (*pracchādyā*) cu marginea (*anta*) hainei (*vasana*), [spune] astfel:

„Fie ca tu să obții (*āp*) lumile paradisiace (*svarga loka*) și ceea ce dorești (*kāma*)!”⁶⁰

Dacă [tatăl] se face (*as*) bine (*agada*), atunci trebuie să trăiască (*vas*) sub autoritatea (*iśvarya*) fiului (*putra*) sau să rățească (*pari-vr̥j*) [ca ascet].⁵⁹

Dacă totuși moare (*pra-i*), atunci [el] trebuie să îi asigure (*sam-āp*) [totul] așa cum este (*bhū*) necesar să fie asigurat (*samāpayitavya*), așa cum este (*bhū*) necesar să fie asigurat (*samāpayitavya*).

Identificarea metaforică a absolutului cu zeul Indra

III.1. Pratařdana, fiul lui Divodāsa⁶⁰, a ajuns (*upa-gam*), prin luptă (*yuddha*) și bărbăție (*pauruṣa*), la îndrăgitul (*priya*) sălaș (*dhāma*) al lui Indra. Lui, Indra i-a spus (*vac*):

„Pratařdana, alege (*vr̥*) un bun (*vara*)!”⁶¹

Pratařdana a spus (*vac*) astfel:

„Alege-mi (*vr̥*) chiar (*eva*) tu acel [bun] pe care tu îl socoți (*man*)⁶¹ drept cel mai binefăcător (*hitatama*) pentru un om (*manuṣya*)!”⁶²

Lui, Indra i-a spus (*vac*) astfel:

„Cineva superior (*vara*) nu alege (*vr̥*) pentru cineva inferior (*avara*). Alege (*vr̥*) chiar (*eva*) tu!”⁶³

„Cu adevărat, mie [toate îmi par] inferioare (*avara*).”⁶² – a spus (*vac*) Pratařdana.

În continuare, Indra nu s-a îndepărtat (*yā*)⁶³ de adevăr (*satya*), Indra, cu adevărat, fiind adevărul (*satya*).

⁵⁹ Prin acest ritual, tatăl i-a transmis fiului, în mod integral, toate prerogativele de stăpân al casei, fiul preluând astfel funcția de cap al familiei. De aceea, dacă totuși tatăl se face bine, el trebuie să trăiască sub autoritatea fiului său.

⁶⁰ „*Daivodāsika*” – adjectiv cu sensul literal „de-al lui Divodāsa”.

⁶¹ „*Man*” – literal, „a gândi”.

⁶² Propoziție foarte eliptică, în care accentual pare să fie pus asupra ideii de „inferior”, termenul fiind însoțit de două cuvinte cu rol de întărire (*vai, kila*).

⁶³ „*Neyāya*” – literal, „nu a mers”.

Lui, Indra i-a spus (*vac*):

„Cunoaște-mă (*vi-jñā*) doar (*eva*) pe mine! Eu consider (*man*) acest [lucru] drept cel mai binefăcător (*hitatama*) pentru oameni (*manuṣya*), ca ei să mă cunoască (*vi-jñā*) pe mine. L-am ucis (*han*) pe fiul lui Tvaṣṭri, cel cu trei capete (*śīrṣa*). I-am dat (*pra-yam*) la ṣacali (*sālāvṛka*) pe călugării cerșetori (*yati*) Arunmukha.

Încălcând (*atikramya*) multe legăminte (*sandhā*), i-am devorat (*trṇ*), în ceruri (*div*), pe cei din neamul Prahlāda, în aer (*antarikṣa*), pe cei din neamul Puloma, pe pământ (*pṛthivī*), pe cei din neamul Kālakañja. Acolo, [în luptă], mie nu mi-a pierit (*mī*) niciun fir de păr (*loma*).

În cazul celui care mă cunoaște (*vid*) astfel, lumea (*loka*) lui nu este distrusă (*mī*) prin nicio faptă (*karma*) de-a lui, nici prin furt (*steva*), nici prin uciderea (*hatyā*) unei femei însărcinate (*bhrūṇa*), nici prin uciderea (*vadha*) mamei (*mātr*), nici prin uciderea (*vadha*) tatălui (*pitṛ*). Când dacă vrea să săvârșească (*kr*) un păcat (*pāpa*), culoarea închisă (*nīla*) a feței (*mukha*) sale nu dispăre (*vi-i*)⁶⁴ .”

Suflul (*prāna*) ca principiu al vieții

III.2. El, [Indra], a spus (*vac*):

„[Eu] sunt suflul (*prāna*). [Ca fiind] Sinele [ce constă din] conștiință (*prajñātman*), [ca fiind] viața (*āyus*), nemurirea (*amṛta*) – astfel să fiu eu venerat (*upa-ās*). Viața (*āyus*) este suflul (*prāna*) și suflul (*prāna*) este viața (*āyus*). Câtă vreme (*yāvat*) suflul (*prāna*) locuiește (*vas*) în acest corp (*śarīra*), [există] și viața (*āyus*). Prin suflu (*prāna*) se dobândește (*āp*) nemurirea (*amṛtatva*) în această lume (*loka*). Prin cunoaștere (*prajñā*) [se dobândesc] concepții (*saṃkalpa*) adevărate (*satya*). Cel care mă venerează (*upa-ās*) [ca fiind] viața (*āyus*) și nemurirea (*amṛta*) își parcurge (*i*) întreaga (*sarva*) viață (*āyus*) în această lume (*loka*) și obține (*āp*) nemurirea (*amṛtatva*) și indestructibilitatea (*akṣiti*) în lumile paradisiace (*svarga loka*).“

Cel cu adevărat unic (*eka*) a spus (*ah*) astfel:

„Suflurile (*prāna*) merg (*gam*) către unitate (*ekabhūya*). [Altfel], nimeni (*kaścana*) nu ar putea (*śak*) ca, în același timp (*sakṛt*), să facă cunoscute (*prajñāpayitum*) numele (*nāman*) cu vocea (*vāc*), formele (*rūpa*) cu ochiul (*cakṣus*), sunetele (*śabda*) cu urechea (*śrotra*), gândurile (*dhyāna*) cu mintea (*mana*). Suflurile (*prāna*), devenind (*bhūtvā*) una (*ekabhūya*), fac cunoscute (*pra-jñā*) pe fiecare (*ekaika*) din toate (*sarva*) acestea.

Când vocea (*vāc*) vorbește (*vad*), toate (*sarva*) suflurile (*prāna*) vorbesc după (*anu-vad*) [ea].

⁶⁴ Adică nu devine palid.

Când ochiul (*caḥṣus*) a văzut (*drś*), toate (*sarva*) suflurile (*prāṇa*) văd după (*anu-drś*) [el].

Când urechea (*śrotra*) a auzit (*śru*), toate (*sarva*) suflurile (*prāṇa*) aud după (*anu-śru*) [ea].

Când mintea (*manas*) a gândit (*dhyā*), toate (*sarva*) suflurile (*prāṇa*) gândesc după (*anu-dhyā*) [ea].

Când suflul (*prāṇa*) respiră (*pra-an*), toate (*sarva*) suflurile (*prāṇa*) respiră după (*anu-pra-an*) [el].”

Astfel, pe aceste [lucruri] le-a spus (*vac*) Indra.

„Există (*as*) totuși (*tu*), între sufluri (*prāṇa*), [unul care este] cel superior (*niḥśreyasa*).“ – astfel [a spus Indra]⁶⁵.

III.3. Se trăiește (*jīv*) fără (*apeta*) voce (*vāc*) [căci] vedem (*drś*) [oameni] muți (*mūka*).

Se trăiește (*jīv*) fără (*apeta*) ochi (*caḥṣus*) [căci] vedem (*drś*) [oameni] orbi (*andha*).

Se trăiește (*jīv*) fără (*apeta*) urechi (*śrotra*) [căci] vedem (*drś*) [oameni] surzi (*badhira*).

Se trăiește (*jīv*) fără (*apeta*) minte (*manas*) [căci] vedem (*drś*) [oameni] puerili (*bāla*).

Se trăiește (*jīv*) cu mâinile (*bāhu*) tăiate (*chinna*), se trăiește (*jīv*) cu picioarele (*ūru*) tăiate (*chinna*) [căci] vedem (*drś*) așa ceva.

Cu adevărat (*khalu*), suflul (*prāṇa*), [care este] Sinele [ce constă din] conștiință (*prajñātman*), apucând (*parigrhya*) acest corp (*śarīra*), îl face să se ridice (*ut-sthā*). De aceea, să fie venerat (*upa-ās*) drept *Uktha*. Astfel, în suflu (*prāṇa*), se obține (*āp*) totul (*sarva*). Ceea ce este suflul (*prāṇa*) este și conștiința (*prajñā*) și ceea ce este conștiința (*prajñā*) este și suflul (*prāṇa*). Aceasta este cunoașterea (*vijñāna*), acesta este punctul de vedere (*dr̥ṣṭi*) despre aceasta.

Atunci când (*yatra*)⁶⁶ un om (*puruṣa*) este adormit (*supta*) și nu mai vede (*drś*) niciun vis (*svapna*), atunci, în el, suflul (*prāṇa*) devine (*bhū*) unitar (*ekadhā*). Vocea (*vāc*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) numele (*nāman*), se dizolvă (*api-i*) [în el], ochiul (*caḥṣus*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) formele (*rūpa*), se dizolvă (*api-i*) [în el], urechea (*śrotra*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) sunetele

⁶⁵ Indra se referă la respirație, la suflul ascendent (*prāṇa*). Că acesta este suflul, în esența sa cea mai proprie, reiese din faptul că viața corpului depinde de el (vezi II.14), că doar el face posibilă existența celorlalte sufluri în corp. Însăși denumirea suflului văzut ca principiu metafizic este aceeași cu denumirea suflului ca principiu biologic (adică respirația) și anume „*prāṇa*”.

⁶⁶ „*Yatra*” – literal, „acolo unde”.

(*śabda*), se dizolvă (*api-i*) [în el], mintea (*manas*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) gândurile (*dhyāna*), se dizolvă (*api-i*) [în el]⁶⁷.

Atunci când el se trezește (*prati-budh*), așa cum din focul (*agni*) arzând (*jvalat*) scânteile (*visphuliṅga*) se împrăștie (*vi-prati-sthā*) în toate (*sarva*) direcțiile (*diś*), la fel, din acest Sine (*ātman*), se împrăștie (*vi-prati-sthā*) suflurile (*prāṇa*), [fiecare] după cum [îi este] locul (*āyatana*). Din sufluri (*prāṇa*) [se împrăștie] simțurile (*deva*), din simțuri (*deva*) [se împrăștie] lumile (*loka*). Astfel, suflul (*prāṇa*) [care este] Sinele [ce constă din] conștiință (*prajñātman*), apucând (*parigrhya*) acest corp (*śarīra*), îl face să se ridice (*ut-sthā*). De aceea, să fie venerat (*upa-ās*) [drept] *Uktha*⁶⁸. Astfel, în suflu (*prāṇa*), se obține (*āp*) totul (*sarva*). Ceea ce este suflul (*prāṇa*) este și conștiința (*prajñā*) și ceea ce este conștiința (*prajñā*) este și suflul (*prāṇa*). Acestea sunt stabilite (*siddhi*) despre aceasta, aceasta este cunoașterea (*vijñāna*) despre aceasta.

Când omul (*puruṣa*), fiind suferind (*ārta*), pe moarte (*marīyana*), ajungând (*etya*) lipsit de vlagă (*abalya*), ajunge (*i*) la inconștientă (*sammoha*), despre el se spune (*ah*) că a fost părăsit (*ut-kram*) de conștiință (*citta*). [El] nu mai aude (*śru*), nu mai vede (*drś*), vocea (*vāc*) [lui] nu mai vorbește (*vad*), [el] nu mai gândește (*dhyā*). În el, suflul (*prāṇa*) devine (*bhū*) unitar (*ekadhā*). Vocea (*vāc*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) numele (*nāman*), se dizolvă (*api-i*) [în suflu], ochiul (*caḥṣus*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) formele (*rūpa*), se dizolvă (*api-i*) [în suflu], urechea (*śrotra*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) sunetele (*śabda*), se dizolvă (*api-i*) [în suflu], mintea (*manas*), împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) gândurile (*dhyāna*), se dizolvă (*api-i*) [în suflu]. Atunci când el se ridică (*ut-kram*) din acest corp (*śarīra*), se ridică (*ut-kram*) împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) acestea.

III.4. Vocea (*vāc*) ia în sine însăși (*abhi-vi-srj*)⁶⁹ toate (*sarva*) numele (*nāman*), [căci] prin voce (*vāc*) sunt obținute (*āp*) toate (*sarva*) numele (*nāman*).

Respirația (*prāṇa*) ia în sine însăși (*abhi-vi-srj*) toate (*sarva*) mirosurile (*gandha*), [căci] prin respirație (*prāṇa*) sunt obținute (*āp*) toate (*sarva*) mirosurile (*gandha*).

Ochiul (*caḥṣus*) ia în sine însuși (*abhi-vi-srj*) toate (*sarva*) formele (*rūpa*), [căci] prin ochi (*caḥṣus*) sunt obținute (*āp*) toate (*sarva*) formele (*rūpa*).

⁶⁷ Starea de somn profund, fără vise (*suṣuptasthāna*), este considerată, în brahmanism, ca fiind stadiul în care conștiința rămâne pură, lipsită de perturbațiile produse de activitatea senzorială. Procesul de încetare a activității senzoriale este interpretat ca fiind o reducere a organelor de simț și de acțiune la originea lor, care este suflul nedeterminat.

⁶⁸ Așa cum recitarea *Ukthei* este o condiție indispensabilă în vederea asigurării eficacității ritualului vedic, tot astfel, prezența suflului în corp este indispensabilă pentru menținerea vieții biologice.

⁶⁹ „*Abhi-vi-srj*” – literal, „a smulge”, „a scoate”, „a extrage”.

Urechea (*śrotra*) ia în sine însăși (*abhi-vi-srj*) toate (*sarva*) sunetele (*śabda*), [căci] prin ureche (*śrotra*) sunt obținute (*āp*) toate (*sarva*) sunetele (*śabda*).

Mintea (*manas*) ia în sine însăși (*abhi-vi-srj*) toate (*sarva*) gândurile (*dhyāna*), [căci] prin minte (*manas*) sunt obținute (*āp*) toate (*sarva*) gândurile (*dhyāna*).

Cu adevărat, acestea au locuit (*vas*) împreună (*saha*) în acest corp (*śarīra*) și împreună (*saha*) l-au părăsit (*ut-kram*).

În continuare (*atha*), vom arăta (*vi-ā-khyā*) cum toate (*sarva*) elementele (*bhūta*) devin (*bhū*) una (*eka*) cu conștiința (*prajñā*).

Conștiința (*prajñā*) ca principiu universal⁷⁰

III.5. Vocea (*vāc*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*)⁷¹ din ea. Numele (*nāman*) este elementul (*bhūtamātrā*)⁷² său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Respirația (*prāṇa*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Mirosul (*gandha*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Ochiul (*cakṣus*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Forma (*rūpa*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Urechea (*śrotra*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Sunetul (*śabda*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Limba (*jihvā*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Gustul (*rasa*) hranei (*anna*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Cele două mâini (*hasta*) sunt o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Acțiunea (*karma*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

⁷⁰ Textul reia demersul de reducere ontologică a experienței umane și a elementelor cosmice, arătând, de data aceasta, că atât micro-cosmosul cât și macro-cosmosul sunt reducibile la conștiință (*prajñā*). Afirmția vine în completarea postulerii suflului vital (*prāṇa*) drept principiu al Universului, susținând caracterul conștient al acestui suflu vital. Principiul ultim al Universului ar fi astfel o vitalitate conștientă, Universul reprezentând un organism conștient.

Conștiința manifestă/proiectează toate facultățile senzoriale (*indriya*) iar acestea, la rândul lor, manifestă/proiectează așa-numitele „elemente materiale” (*bhūta mātrā*).

⁷¹ „*Udūlha*” – termen negăsit în niciunul din dicționarele consultate. Comentariile sanskrite interpretează cuvântul drept o formă coruptă pentru „*adūḍha*” – „muls” (Muller, 1879, 296). De altfel, Cowell, 1861, 164, chiar traduce termenul prin „milked”. De altfel, și alți traducători contemporani interpretează într-o manieră similară acest pasaj, făcând apel la termeni precum „taken out” (Hume, 1921, 324-325; Radhakrishnan, 1953, 779) sau „drawn” (Olivelle, 1998, 351).

⁷² „*Bhūtamātrā*” – concept de origine Sāṃkhya, care, în sistemul dualist al școlii, desemnează elementele materiale, în opoziție cu elementele subtile (*tanmātra*), având o natură noetică. Vezi *Sāṃkhya-kārikā*, 22, în Al-George, 2001, 37 și Al-George, 2001, 15-16.

Corpul (*śarīra*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Plăcerea (*sukha*) și durerea (*duḥkha*) sunt elementele (*bhūtamātrā*) sale aflate (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Organul genital (*upastha*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Beatitudinea (*ānanda*), plăcerea (*rati*) și procreația (*prajāti*) sunt elementele (*bhūtamātrā*) sale aflate (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Cele două picioare (*pāda*) sunt o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Mișcarea (*ityā*) este elementul (*bhūtamātrā*) său aflat (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

Mintea (*manas*) este o (*eka*) parte (*aṅga*) extrasă (*udūlha*) din ea. Gândurile (*dhī*) și dorințele (*kāma*) sunt elementele (*bhūtamātrā*) sale aflate (*prativihita*) în exterior (*parastāt*).

III.6. Ajungând la (*samāruhya*) voce (*vāc*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea vocii (*vāc*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) numele (*nāman*).

Ajungând la (*samāruhya*) respirație (*prāṇa*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea respirației (*prāṇa*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) mirosurile (*gandha*).

Ajungând la (*samāruhya*) ochi (*caḥsus*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea ochiului (*caḥsus*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) formele (*rūpa*).

Ajungând la (*samāruhya*) ureche (*śrotra*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea urechii (*śrotra*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) sunetele (*śabda*).

Ajungând la (*samāruhya*) limbă (*jihvā*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea limbii (*jihvā*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) gusturile (*rasa*) hranei (*anna*).

Ajungând la (*samāruhya*) cele două mâini (*hasta*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea celor două mâini (*hasta*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) acțiunile (*karma*).

Ajungând la (*samāruhya*) corp (*śarīra*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea corpului (*śarīra*) se obțin (*āp*) plăcerea (*sukha*) și durerea (*duḥkha*).

Ajungând la (*samāruhya*) organul genital (*upastha*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea organului genital (*upastha*) se obțin (*āp*) beatitudinea (*ānanda*), plăcerea (*rati*) și procreația (*prajāti*).

Ajungând la (*samāruhya*) cele două picioare (*pāda*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea celor două picioare (*pāda*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) mișcările (*ityā*).

Ajungând la (*samāruhya*) minte (*manas*) prin conștiință (*prajñā*), prin mijlocirea minții (*manas*) se obțin (*āp*) toate (*sarva*) gândurile (*dhyanā*).

III.7. În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), vocea (*vāc*) nu face cunoscut (*pra-jñā*) vreun (*kañcana*) nume (*nāman*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)” – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acel nume (*nāman*)” – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), respirația (*prāṇa*) nu face cunoscut (*pra-jñā*) vreun (*kañcana*) miros (*gandha*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă

parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acel miros (*gandha*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), ochiul (*caḥṣus*) nu face cunoscută (*pra-jñā*) vreo (*kiñcana*) formă (*rūpa*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acea formă (*rūpa*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), urechea (*śrotra*) nu face cunoscut (*pra-jñā*) vreun (*kañcana*) sunet (*śabda*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acel sunet (*śabda*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), limba (*jihvā*) nu face cunoscut (*pra-jñā*) vreun (*kañcana*) gust (*rasa*) al hranei (*anna*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acel gust (*rasa*) al hranei (*anna*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), cele două mâini (*hasta*) nu fac cunoscută (*pra-jñā*) vreo (*kiñcana*) acțiune (*karma*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acea acțiune (*karma*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), corpul (*śarīra*) nu face cunoscută (*pra-jñā*) vreo plăcere (*sukha*) sau vreo durere (*duḥkha*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) nici acea plăcere (*sukha*) și nici acea durere (*duḥkha*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), organul genital (*upastha*) nu face cunoscută (*pra-jñā*) vreo (*kañcana*) beatitudine (*ānanda*), plăcere (*rati*) sau procreația (*prajāti*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) nici acea beatitudine (*ānanda*), nici acea plăcere (*rati*) și nici acea procreație (*prajāti*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), cele două picioare (*pāda*) nu face cunoscută (*pra-jñā*) vreo (*kañcana*) mișcare (*ityā*). „Mintea (*manas*) mea a fost (*bhū*) în altă parte (*anyatra*)^{cc} – astfel se spune (*ah*). „Eu nu am cunoscut (*pra-jñā*) acea mișcare (*ityā*)^{cc} – astfel [se spune].

În lipsa (*apeta*) conștiinței (*prajñā*), nu poate fi stabilit (*sidh*) niciun (*kañcana*) gând (*dhī*) și nu se cunoaște (*pra-jñā*) ceea ce trebuie cunoscut (*prajñātavya*).

III.8. Nu vocea (*vāc*) e de dorit să fie cunoscută (*vi-jñā*). Cel care vorbește (*vaktṛ*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu mirosul (*gandha*) e de dorit să fie cunoscut (*vi-jñā*). Cel care miroase (*ghrātṛ*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu forma (*rūpa*) e de dorit să fie cunoscută (*vi-jñā*). Cel care vede (*draṣṭr*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu sunetul (*śabda*) e de dorit să fie cunoscut (*vi-jñā*). Cel care aude (*śrotr*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu gustul (*rasa*) hranei (*anna*) e de dorit să fie cunoscut (*vi-jñā*). Cel care discernе (*vi-jñātr*) gustul (*rasa*) hranei (*anna*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu acțiunea (*karma*) e de dorit să fie cunoscută (*vi-jñā*). Cel care acționează (*kartr*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu plăcerea (*sukha*) și durerea (*duḥkha*) sunt de dorit să fie cunoscute (*vi-jñā*). Cel care discernе (*vi-jñātr*) plăcerea (*sukha*) și durerea (*duḥkha*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu beatitudinea (*ānanda*), plăcerea (*rati*) sau procreația (*prajāti*) sunt de dorit să fie cunoscute (*vi-jñā*). Cel care discernе (*vi-jñātr*) beatitudinea (*ānanda*), plăcerea (*rati*) sau procreația (*prajāti*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu mișcarea (*ityā*) e de dorit să fie cunoscută (*vi-jñā*). Cel care se mișcă (*itr*) să fie cunoscut (*vid*)!

Nu mintea (*manas*) e de dorit să fie cunoscută (*vi-jñā*). Cel care gândește (*mantr*) să fie cunoscut (*vid*)!

Aceste zece elemente ale existenței (*bhūtamātrā*) trimit la conștiință (*adhiprajñā*) și cele zece elemente ale conștiinței (*prajñāmātrā*) trimit la existență (*adhibhūta*).

Dacă elementele existenței (*bhūtamātrā*) n-ar exista (*as*), nici elementele conștiinței (*prajñāmātrā*) n-ar exista (*as*) și dacă elementele conștiinței (*prajñāmātrā*) n-ar exista (*as*), nici elementele existenței (*bhūtamātrā*) n-ar exista (*as*).

Nicio (*kiñcana*) formă (*rūpa*) nu poate fi stabilită (*sidh*) pe baza a altceva (*anyatarataḥ*) și nici multiplicitatea (*nānā*).

Așa cum circumferința roții (*nemi*) unui car (*ratha*) este fixată (*arpita*) în spițe (*ara*) iar spițele (*ara*) sunt fixate (*arpita*) în butuc (*nābhi*), tot așa, elementele existenței (*bhūtamātrā*) sunt fixate (*arpita*) în elementele conștiinței (*prajñāmātrā*) iar elementele conștiinței (*prajñāmātrā*) sunt fixate (*arpita*) în suflu (*prāṇa*). Acest suflu (*prāṇa*) este Sinele – conștiință (*prajñātman*), este beatitudinea (*ānanda*), lipsa bătrâneții (*ajarā*), nemurirea (*amṛta*). [E] nici nu se face (*bhū*) mai mare (*bhūyas*) prin faptele (*karma*) pioase (*sādhu*), nici [nu se face] mai mic (*kanīyas*) prin [faptele] ne-pioase (*asādhu*). Acesta îl face să săvârșească (*kr*) fapte (*karma*) pioase (*sādhu*) pe acela care dorește să se ridice (*ut-nī*)⁷³ din aceste lumi (*loka*) și [tot] acesta îl face să săvârșească (*kr*) fapte (*karma*) ne-pioase (*asādhu*) pe cel care dorește să se coboare (*adhas nī*). Acesta este cel care

⁷³ „*Unnīṣate*” – forma de deziderativ a lui „*ut-nī*”; literal, ar avea sensul de „e să se ridice”, „trebuie să se ridice”, nefiind neapărat vorba de o dorință explicită.

păzește (*pāla*) lumea (*loka*), acesta este cel ce controlează (*adhipati*) lumile (*loka*), acesta este cel ce stăpânește (*īśa*) lumea (*loka*). El este Sinele (*ātman*) meu – astfel să se cunoască (*vid*). El este Sinele (*ātman*) meu - astfel să se cunoască (*vid*).

Identificarea lui Brahman cu suflul (*prāṇa*)⁷⁴

IV.1. Gārgya Bālāki a fost (*as*) un învățător (*anūcāna*) faimos (*saṃspaṣṭa*). El a locuit (*vas*) printre Uśīnara, a locuit (*vas*) printre Matsya, printre Kurupañcāla, printre Kāśivideha – astfel [se spune]. El, ducându-se (*ābrajya*)⁷⁵ la Ajātaśatru, cel din Kāśī⁷⁶, i-a spus (*vac*) astfel:

„Hai să-ți vorbesc (*brū*) despre Brahman!“

Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Îți dăm (*dā*) o mie (*sahasra*).“⁷⁷

La aceste vorbe (*vāc*), oamenii (*jana*) [au început] să alerge (*dhāv*) [strigând]:

„Tatăl (*janaka*), tatăl (*janaka*)!“

IV.2. [Am venerat] măreția (*brhat*) din Soare (*āditya*), hrana (*anna*) din Lună (*candramas*), adevărul (*satya*) din lumină (*vidyut*), sunetul (*śabda*) din tunet (*stanayitnu*), pe Indra Vaikuṅṭha din vânt (*vāyu*), plenitudinea (*pūrṇa*) din spațiu (*ākāśa*), pe cel într-una învingător (*viśāsahi*) din foc (*agni*), strălucirea (*tejas*) din apă (*ap*) - aceasta în privința celor divine (*daivata*).

⁷⁴ Acest pasaj, care descrie încercarea lui Gārgya Bālāki de a-l găsi pe Brahman, figurează și în *Bṛhadāranyaka Upaniṣad* 2.1 (Bercea, 1993, 46-48), cu singura diferență că acolo Brahman este identificat cu douăsprezece (și nu cu șaisprezece, cum apar în *Kauṣītaki-Bṛāhmaṇa Upaniṣad*) elemente ale Universului manifestat. În discuția care va urma, Ajātaśatru respinge orice identificare propusă de Gārgya Bālāki, arătând că oricare dintre acestea se situează tot în registrul fenomenal. Nu este foarte important cu ce anume îl identifică Gārgya Bālāki pe Brahman (din text nu reiese întotdeauna foarte clar despre ce element al manifestării este vorba), ceea ce contează este respingerea generică a acestora și identificarea lui Brahman cu suflul (*prāṇa*), în ultimele două paragrafe ale capitolului.

⁷⁵ Termenul „*ābrajya*“ reprezintă o formă ușor modificată fonetic a absolutivului rădăcinii „*ā-vraj*“, „a se duce la“, „a se apropia de“.

⁷⁶ „Kāśya“ – literal „al [orașului] Kāśī“. „Kāśī“ este numele sub care, în vechime, era cunoscut actualul oraș Vārāṇasī (Benares). Ajātaśatru este unul dintre regii mitici ai Indiei, numele său, având sensul de „cel al cărui dușman (*śatru*) nu a fost născut (*ajāta*)“, fiind arhetipal pentru această poziție.

⁷⁷ Recompensa constând într-un anumit număr de vaci era ceva obișnuit în antichitatea indiană. De aceea Ajātaśatru îi spune lui Gārgya Bālāki „*sahasraṃ dadmaḥ*“ - literal, „Îți dăm o mie“, faptul că era vorba despre o mie de vaci înțelegându-se de la sine. Majoritatea traducătorilor moderni interpretează această afirmație ca referindu-se la un număr de vaci.

În continuare, în privința Sinelui (*ātman*), [am venerat] reflecția (*pratirūpa*) din oglindă (*ādarśa*), perechea (*dvitīya*) din umbră (*chāyā*), viața (*asu*) din ecou (*pratiśrutkā*), moartea (*mṛtyu*) din sunet (*śabda*), pe [zeul] Yama din vis (*svapna*), pe Prajāpati din corp (*śarīra*), vocea (*vāc*) din ochiul (*akṣi*) drept (*dakṣiṇa*), adevărul (*satya*) din ochiul (*akṣi*) stâng (*śavya*).

IV.3. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din Soare (*āditya*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] cel măreț (*brhat*), cel îmbrăcat (*vāsas*) în alb (*pāṇḍura*), cel situat deasupra [tuturor] (*atiṣṭhā*), cel atotputernic (*sarveṣa*), cel din fruntea (*mūrdha*) ființelor (*bhūta*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) cel situat deasupra [tuturor] (*atiṣṭhā*), cel atotputernic (*sarveṣa*), cel din fruntea (*mūrdha*) ființelor (*bhūta*).”⁷⁸

IV.4. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din Lună (*candramas*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Sinele (*ātman*) hranei (*anna*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) hranei (*anna*).”

IV.5. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din lumină (*vidyut*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Sinele (*ātman*) adevărului (*satya*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) adevărului (*satya*).”

IV.6. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din tunet (*stanayitnu*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

⁷⁸ Venerarea celor șaisprezece elemente ale Universului cu care Gārgya Bālāki îl identifică pe Brahman, chiar dacă nu conduce la realizarea lui Brahman, nu este totuși futilă, ci conduce la anumite realizări, ba chiar la unele foarte înalte, dar ținând tot de planul manifestării. *Kauṣītaki-Brāhmaṇa Upaniṣad* nu pune la îndoială eficacitatea actelor de venerație propuse de tradiția vedică ci doar indică caracterul lor limitat, incapacitatea lor de a conduce ființa umană către realizarea supremă, către Brahman. Upaniṣadele nu intenționează atât a contrazice Veda cât, mai degrabă, a o depăși, raportându-se la știința vedică într-o manieră inclusivistă. Cosmologia vedică era interesată de structura lumii fenomenale și de modurile în care omul se putea cât mai bine insera în această structură. Upaniṣadele nu contrazic această știință, ci o depășesc, o transcend, prin faptul că obiectul lor de interes este situat dincolo de lumea, care, chiar și în viziunea autorilor de upaniṣade, se prezintă la fel ca în cosmologiile vedice.

„Nu despre aceasta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Sinele (*ātman*) sunetului (*śabda*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) sunetului (*śabda*).”

IV.7. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din vânt (*vāyu*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Indra Vaikuṅṭha, armata (*senā*) neînvinsă (*aparājita*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) victorios (*jiṣṇu*), de neînvins (*aparājayiṣṇu*), cel care îi biruiește (*tyaj*) pe ceilalți (*anya*).”

IV.8. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din spațiu (*ākāśa*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Brahman, cel în totalitate (*pūrṇa*) lipsit de activitate (*apraṇṛtti*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel se umple (*pūr*) de urmași (*prajā*), vite (*paśu*), glorie (*yaśas*), strălucirea lui Brahman (*brahmavarcasa*), lumi paradisiace (*svarga loka*) și își parcurge (*i*) întreaga (*sarva*) viață (*āyus*).”

IV.9. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din foc (*agni*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] cel într-una învingător (*viṣāsahi*)⁷⁹. Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) într-una învingător (*viṣāsahi*) al celorlalți (*anya*).”

IV.10. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din apă (*ap*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Sinele (*ātman*) strălucirii (*tejas*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) strălucirii (*tejas*).”

Acestea, în privința celor divine (*daivata*). În continuare, în privința Sinelui (*ātman*).

IV.11. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din oglindă (*ādarśa*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] reflecția (*pratirūpa*). Celui care îl venerează (*upa-ās*) astfel,

⁷⁹ „*Viṣāsahi*” – formă intensificată a rădăcinii „*vi-sah*” – „a învinge”, „a suporta”, „a îndura”.

progeniturile (*prajā*) i se nasc (*ā-jan*) asemănătoare (*pratirūpa*) lui și nu ne-
asemănătoare (*apratirūpa*).”

IV.12. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din umbră (*chāyā*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] perechea (*dvitīya*) nedespărțită (*anapaga*). Cel care îl venerează (*upa-ās*)
astfel găsește (*vid*) o pereche (*dvitīya*) și devine (*bhū*) cel cu o pereche
(*dvitīyavat*).”

IV.13. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din ecou (*pratiśrutkā*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] viața (*asu*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel nu ajunge (*i*) să se
smintească (*sammoha*) până la împlinirea (*pura*) vremii (*kāla*).”

IV.14. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din sunet (*śabda*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] moartea (*mṛtyu*). Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel nu moare
(*pra-i*) până la împlinirea (*pura*) vremii (*kāla*).”

IV.15. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) care acționează (*car*) în visele (*svapna*) celui adormit
(*supta*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] regele (*rājan*) Yama. Celui care îl venerează (*upa-ās*) astfel, toate
(*sarva*) i se supun (*yam*) superiorității (*śraiṣṭhya*) sale.”

IV.16. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din corp (*śarīra*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] Prajāpati. Cel care îl venerează (*upa-ās*) astfel dă naștere (*pra-jan*) la
progenituri (*prajā*), [dobândește] vite (*paśu*), glorie (*yaśas*), strălucirea lui
Brahman (*brahmavarcasa*), lumea paradisiacă (*svarga loka*) și își parcurge (*i*)
întreaga (*sarva*) viață (*āyus*).”

IV.17. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din ochiul (*akṣi*) drept (*dakṣiṇa*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*)
[drept] Sinele (*ātman*) vocii (*vāc*), Sinele (*ātman*) focului (*agni*), Sinele (*ātman*)

luminii (*jyotis*). Cel care îl venerază (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) tuturor (*sarva*) acestora.”

IV.18. Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„Pe omul (*puruṣa*) din ochiul (*akṣi*) stâng (*savya*) l-am venerat (*upa-ās*) eu.“

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Nu despre acesta să discutăm (*saṃ-vad*). Eu l-am venerat (*upa-ās*) [drept] Sinele (*ātman*) adevărului (*satya*), Sinele (*ātman*) luminii (*vidyut*), Sinele (*ātman*) strălucirii (*tejas*). Cel care îl venerază (*upa-ās*) astfel devine (*bhū*) Sinele (*ātman*) tuturor (*sarva*) acestora.”

IV.19. Apoi, Bālāki a rămas (*as*) tăcut (*tūṣṇīm*). Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„[Doar] atât (*etāvat*), Bālāki?“

Bālāki a spus (*vac*) astfel:

„[Doar] atât (*etāvat*).”

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*):

„Cu adevărat (*khalu*), în zadar (*mṛṣā*) m-ai făcut să stau de vorbă (*saṃ-vad*), [spunând]: "Hai să-ți vorbesc (*brū*) despre Brahman!" O, Bālāki, acela care este creatorul (*kartr*) acestor oameni (*puruṣa*), acela ale căruia sunt aceste acțiuni (*karma*), chiar acela trebuie cunoscut (*veditavya*).”

După aceasta, Bālāki s-a întors (*prati-kram*) cu combustibil în mână (*samit pāni*) [spunând]:

„Lasă-mă să vin la tine (*upa-i*)!”⁸⁰

Lui, Ajātaśatru i-a spus (*vac*) astfel:

„Ca un Kṣatriya să ia ca discipol (*upa-nī*) un Brāhmaṇa, pe acest [lucru] îl socot (*man*) împotriva naturii (*pratiloma rūpa*)⁸¹. [Totuși], vino (*i*) și te voi face să înțelegi (*jñā*)!“

[Apoi], apucându-i (*abhi-pad*) mâinile (*pāni*), au plecat (*pra-vraj*). Ei doi au ajuns (*ā-gam*) la un om (*puruṣa*) adormit (*supta*). Lui, Ajātaśatru i-a vorbit (*ā-mantr*) astfel:

„[Tu], cel măreț (*brhat*), cel înveșmântat (*vāsa*) în alb (*pāṇḍara*)⁸², regele (*rājan*) Soma!“

Acela [însă] stătea întins (*śī*). Atunci, el l-a împuns (*vi-kṣip*) cu un băț (*yaṣṭi*) și acela chiar s-a ridicat (*saṃ-ut-sthā*). Ajātaśatru a spus (*vac*) astfel:

⁸⁰ Rădăcina verbală „*upa-i*” are un sens ce poartă o anumită încărcătură ezoterică, însemnând „a veni ca discipol”. Vezi și paragraful I.1! Eșecul brahmanului Bālāki în încercarea sa de a-l explica pe Brahman vădește criza în care intraseră știința vedică și clerul vedic în perioada redactării upanișadelor. Regele Ajātaśatru, un Kṣatriya, se dovedește a fi superior în cunoaștere brahmanului Gārgya Bālāki, care chiar îi cere lui Ajātaśatru să îl accepte ca discipol.

⁸¹ „*Pratiloma rūpa*” – literal, „o formă inversă”, „o formă de-a-ndoaselea”.

⁸² „*Pāṇḍara*” – literal, „alb-galben”, „galben pal”.

„Bālāki, unde (*kva*) a stat întins (*śī*) acel om (*puruṣa*), unde (*kva*) a fost (*bhū*) el și de unde (*kutaḥ*) a venit (*ā-gā*) el?“

Bālāki nu a știut (*vi-jñā*). Ajātaśatru i-a spus (*vac*):

„Bālāki, acolo unde a stat întins (*śī*) acel om (*puruṣa*), acolo unde a fost (*bhū*) el și acolo de unde (*yataḥ*) a venit (*ā-gā*) el, [acolo e locul unde se află] canalele energetice (*nādi*) ale omului (*puruṣa*), cele numite (*nāman*) "Hitā", care se răspândesc (*abhi-pra-tan*) de la inimă (*hṛdaya*) în corp. Ele sunt la fel de subtile (*aṇvī*) ca un fir de păr (*keśa*) divizat (*vipāṭita*) în o mie (*sahasradhā*) și constau (*sthā*)⁸³ din firicele (*āṇi*) maronii (*piṅgala*), albe (*śukla*), negre (*kṛṣṇa*), galbene (*pīta*) sau roșii (*lohita*). Atunci când este adormit (*supta*) și nu vede (*drś*) niciun vis (*svapna*), [omul] se găsește (*bhū*) în ele.

IV.20. În continuare, în el, suflul (*prāṇa*) devine (*bhū*) unitar (*ekadhā*). În el, se absoarbe (*api-i*) vocea (*vāc*) împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) numele (*nāman*), se absoarbe (*api-i*) ochiul (*cakṣus*) împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) formele (*rūpa*), se absoarbe (*api-i*) urechea (*śrotra*) împreună (*saha*) cu toate (*sarva*) sunetele (*śabda*), se absoarbe (*api-i*) mintea (*manas*) împreună (*saha*) cu toate (*saha*) gândurile (*dhyāna*).

Atunci când el se trezește (*prati-budh*), așa cum din focul (*agni*) arzând (*jvalat*) scânteile (*visphuliṅga*) se împrăștie (*vi-prati-sthā*) în toate (*sarva*) direcțiile (*diś*), la fel, din acest Sine (*ātman*), se împrăștie (*vi-prati-sthā*) suflurile (*prāṇa*), [fiecare] după cum îi este locul (*āyatana*). Din sufluri (*prāṇa*) [se împrăștie] simțurile (*deva*), din simțuri (*deva*) [se împrăștie] lumile (*loka*).

Acest suflu (*prāṇa*), care este chiar Sinele – conștiință (*prajñātman*), a intrat (*anupraviṣṭa*) în Sinele – corp (*śarīra ātman*) până la firele de păr (*loma*) și până la unghii (*nakha*). Așa cum cuțitul (*kṣura*) a fost pus (*avopahita*) în teacă (*kṣuradhāna*), așa cum pământul (*viśvambhara*)⁸⁴ [a fost pus] într-un vas (*kulā*) pentru pământ (*viśvambhara*), tot așa, Sinele-conștiință (*prajñātman*) a intrat (*anupraviṣṭa*) în Sinele – corp (*śarīra ātman*) până la firele de păr (*loma*) și până la unghii (*nakha*).

Pe acest Sine (*ātman*), îl urmează (*anu-ava-sā*) acel Sine (*ātman*), așa cum pe conducător (*śreṣṭhin*)⁸⁵ [îl urmează] ai săi (*sva*). Așa cum un conducător (*śreṣṭha*) se folosește (*bhuṅkta*)⁸⁶ de ai săi (*sva*) și așa cum ai săi (*sva*) se folosesc (*bhuj*) de conducător (*śreṣṭhin*), tot la fel, Sinele-conștiință (*prajñātman*) se

⁸³ „*Sthā*” – literal, „a sta”.

⁸⁴ „*Viśvambhara*” – literal, „cel care susține (*bhara*) totul (*viśva*)”. Este dificil de spus cu precizie la ce anume se referă termenul. Majoritatea traducătorilor moderni ai textului au interpretat termenul „*viśvambhara*” ca referindu-se la foc (Radhakrishnan, 1953, 791; Hume, 1921, 334; Muller, 1879, 307; Cowell, 1861, 171).

⁸⁵ „*Śreṣṭhin*” – literal, „superior”, „cel mai bun”, „preeminent”.

⁸⁶ „*Bhuṅkta*” – participiul trecut al rădăcinii „*bhuj*”, cu sensul literal de „a se folosi de”, „a se bucura de”, „a consuma”.

folosește (*bhūṅkta*) de acele Sine (*ātman*) iar acele Sine (*ātman*) se folosesc (*bhuj*) de acest Sine-[conștiință] (*ātman*).⁸⁷

Atâta timp cât (*yāvat*) Indra nu a cunoscut (*vi-jñā*) acest Sine (*ātman*), demonii (*asura*) l-au învins (*abhi-bhū*) pe acesta. Dar, când l-a cunoscut (*vi-jñā*), atunci, ucigându-i (*hatvā*) și biruindu-i (*vijitya*) pe demoni (*asura*), el a obținut (*pari-i*) întreaga (*sarva*) dominație (*iśa*) asupra zeilor (*deva*), întreaga (*sarva*) dominație (*iśa*) asupra ființelor (*bhūta*), starea de superioritate (*śraīṣṭhya*), de autonomie (*svārājya*) și de supremație (*ādhipatyā*).

La fel, cel care cunoaște (*vidvas*) aceasta, scuturându-se (*apahatya*) de toate (*sarva*) păcatele (*pāpmana*), obține (*pari-i*) întreaga (*sarva*) dominație (*iśa*) asupra ființelor (*bhūta*), starea de superioritate (*śraīṣṭhya*), de autonomie (*svārājya*) și de supremație (*ādhipatyā*) – cel care cunoaște aceasta (*ya evaṃ veda*), cel care cunoaște aceasta (*ya evaṃ veda*).”

Bibliografie

Al-George, Sergiu. *Sāṃkhya-kārikā. Tarka-saṃgraha*, București: Editura Herald, 2001.

Apte, V.S. *The Student's Sanskrit-English Dictionary*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1999.

Bercea, Radu. *Cele mai vechi upaniṣade*, București: Editura Științifică, 1993.

Casa, Carlo. *Upanisad*, Unione Tipografico-Editrice Torinese, 1976.

Cowell, E.B. *The Kaushitaki-Brahmana-Upanishad with the Commentary of Sankarananda. Edited with an English Translation*, Calcutta: Baptist Mission Press, 1861.

Grimes, John. *Dicționar de filozofie indiană*. București: Humanitas, 1999.

Hume, Robert Ernest. *The Thirteen Principal Upanishads*, Oxford University Press, 1921.

Incze, Dănilă. *Dicționar sanskrit-român. Rădăcini verbale. Forme și sensuri*. București: Editura Universității București, 1995.

⁸⁷ Celelalte Sine reprezintă organele de simț și de acțiune, așa-numitul „Sine corporal” (*śarīra ātman*). În text, apare „*ātmabhiḥ*” adică forma de instrumentativ plural a cuvântului „*ātman*” („sine”), întrucât Sinele corporal nu este privit ca un întreg, ci ca un conglomerat de simțuri și de organe de acțiune.

- Kale, Moreshwar Ramchandra. *A Higher Sanskrit Grammar*, Delhi: Motilal Banarsidass, 1988.
- Kielhorn, F. *A Grammar of the Sanskrit Language*, Bombay: Tukaram Javaji, 1912.
- MacDonell, Arthur A. *A Practical Sanskrit Dictionary*. Delhi: Motilal Banarsidass, 2007.
- MacDonell, Arthur A. *A Vedic Grammar for Students*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1993.
- Monier-Williams, Monier. *A Sanskrit-English Dictionary*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1997.
- Monier-Williams, Monier. *A Dictionary, English and Sanskrit*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1996.
- Muller, Max. *A Sanskrit Grammar for Beginners*, Delhi: Motilal Banarsidass, 1996.
- Muller, Max. *Sacred Books of the East*, vol. I, *The Upanisads. Part I*, Oxford: Clarendon Press, 1879 (prima ediție).
- Olivelle, Patrick. *The Early Upanisads. Annotated Text and Translation*, Oxford University Press, 1998.
- Radhakrishnan, Sarvepalli. *The Principal Upanisads*, Londra: George Allen & Unwin LTD, 1953.
- Simenschy, Theofil. *Gramatica limbii sanscrite*, București: Editura Științifică, 1959.
- Speijer, J.S. *Sanskrit Syntax*, Delhi: Motilal Banarsidass, 1998.
- Stchoupak, N.; Nitti L. și Renou, L. *Dictionnaire Sanskrit-Français*. Paris: Librairie d'Amérique et d'Orient Adrien-Maisonneuve, 1959.
- Śarmā, Śrīrām Paṇḍit Ācārya. *108 upaniṣad*, Bareilly: Saṃskṛti Saṃsthān, 1998.
- Varenne, Jean. *Grammaire du Sanskrit*, Presses Universitaires de France, ed. a II-a, 1979.
- Whitney, William Dwight. *Sanskrit Grammar*, Delhi: Motilal Banarsidass, 1997.
- Wilson, H.H. *An Introduction to the Grammar of the Sanskrit Language*, Varanasi: Chowkhamba Sanskrit Series, vol. XI, 1961.